Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 109 (13823) | 1972 оной майн 11, четверг | Сэн 2 мүнгэн

ЭХИТЭЙГЭЭР, АҺА АГ СООНЬ

...спубликымнай колхоз, совхозуудаар хабарай тарилгын ...ри түлэг дундаа ябажа байна. Хүдөө ажахыдахи энэ ...кампаниие эмхи гуримт айгаар, хаһа саг соонь түргэн ...гаар үнгэргэхын тула эмхидхэлэй болон политиче...үдэлмэри ажахынуудай алба захиргаан, партийна болон ...озай эхин организацинуу уд үргэнөөр ябуулна, али боло...ижээ ябуулгануудые бэелүүлнэ.

...рай тарилгын үедэ ямар зэргын эмхидхэлэй болон нии...тическэ хүдэлмэри механизаторнуудай дунда ябуул...араалһан түсэб тушаагаа, тэдэнэй культурно-ажаһуу...рилтэ ямар зэргээр хангаха байһан тушаагаа комму...удай бэелүүлхэ үүргэ тушаа хөөрэжэ үгэхыень манай ...ын хүдэлмэрилэгшэд ажахынуудай парткомой секре...рта хандаһан байна.

...агай Үдын совхозой ...ретарь Ц. Ж. ШИ-...ЕВ:

...тарилгын хүдэлмэ... урдаханууур эхилжэ, ...оробо. Яарса хаял... байна. Апрелиин ...дэрнүүдтэ отделени ...изаторнуудай суг... юм. Тэндэ хабарай ...дэлмэриие эмхитэй... соонь дүүргэхэ та...торнуудай бэелүүл...д зүбшэн хэлсэгдээ. ...илгада ябагшадай ...һан ямар байхаб гэ...р хөөрэлдөөн болоо. ...низаторнуудай со...сөөнэй гурим тухай ...н байха.

...ябаха бүхы трактор... халаанда хүдэлгэ...идхэлэй горитой хү...дэ. Урдань тракто... хүнүүдые, автома... жолоошодые трак...абди. Даб дээрэ ...т дутаад байна. Го...днай трактористаар ...мэришэдые эльгээ...нхай. Тиигэбэл энэ ... һаяар шиидхэгдэ...

...рилгын үедэ отделе...ртийна эхин органи...рэлжын туһаламжа ...дэлмэриинь ябасые ..., хүтэлбэрилэлсэжэ ...оор отделени бүхэндэ ...ткомой нэгэ гэшүүн ... түлөөлэгшэ ганса ...рэр һонирхохо бэ...изаторнуудай дунда ...ческэ хүдэлмэри, мү...лсэхэ, культурно...рилтые хангаха хэ...ороо абаха уялгатай.

...хүдэлмэридэ хабаа...айһан зоной дунда ...ческэ, соёлой хүдэл...лжэ ябуулжа бай...клубта даалгагдан...шүүд ойлгуулам...ри ябуулха, кино, ...уулха, мүрысөөнэй ...одо туһалалсаха. ...ь эрилтые хангалга ...даабаритай.

...аймагай «Победа» ...арткомой секретарь ...ИН:

...лэй ногооной, дон...ндаа эртүүр малда ...ёс горох хоёрой хо... дүүргэн сасуу меха...й шэнисэеэ тари... Майн 5-най байда...ран гектар газарта ...нэй байгаа. Энэл ...торнуудай хоорон... социалис мүрысөө...н дүн согсолжо, бри...э үйлэдбэриин зүб...үнгэргэбэбди. Тэндэ ...д тухайдаа, саа...онууд тушаагаа хөө...эдээжэ ааб даа.

...тракторно-т а р я а н ...бригадануудай дун...рцевай даадаг хоёр... мүрысөөндэ түрүүл...э бригадын хүдэлмэ...исэ тариха түсэбөө ...үүлээ. Тарилга хэ...лкэшэдэй 11 агре...а мүн лэ энэ хоёр...ын В. Г. Осколковой ... агрегат нэгэдэхи .... Тэрэ агрегат ха... даабариие 130—135 ...жэ ябаа. Энэ агре...й хүдэлмэриие хүн... алдар солын Улаан ... дэргэдэ мандуулаг...э дамжуулгын улаан ...лагдаа.

...мүрысөөнэй гуримай ...оо, хүдэлмэриин яба... хоноод лэ гаргагда-

жа байха ёһотой юм. Түрүүшын табан хоногой дүнгөөр мүрысөөндэ түрүүлэгшэд моральна талаар булта̄даа урмашуулагдаа, тэдэнэй түйлаһан амжалта тухай бүгэдэндэ мэдээсэгдээ гээшэ.

Майн арбанда механизаторнуудай хүдэлмэриин зэлжээтэ дүн согсолходоо, илажа гараһан бригадада колхозой правлениин, парткомой ба профкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаха байна. Гадна үнгэрһэн арбан хоногой туршада халаан бүхэнэйнгөө нормые үдэр бүри 130 процентһээ үлүүлһэн тарилгашадай агрегадуудта улаан вымпел барюулхатаяа хамта 40 түхэригэй мүнгэн шан бэлэглэхэ байнабди. Тиихэдэ газар хахалалга, дисковалга дээрэ халаанайнгаа даабариие үдэр бүри 120 процентһээ доошо бэшэ дүүргэжэ ябаһан трактористнууд 15 түхэриг мүнгэн шанда хүртэхэ зэргэтэй. Эгээл эрхимдэнь дамжуулгын улаам вымпел барюулагдаха.

Тарилга дээрэ хүдэлжэ ябаһан механизаторнууднай эршэтэйгээр, оролдосо ехэтэйгээр ажаллана. Тэрэнэйл ашаар уридшалан хараалһан графигнай ходо һайнаар дүүрэнэ. Үдэр бүри 300 гаран гектар дайдада тарилга хэжэ үрдинэбди. Энэл эршэеэ һуладхаангүй ажаллаа хадаа, эртын тарилгые майн 12 багаар дүүргэхэ арга боломжо манда бата бии гээшэ.

Зэдын аймагай Борьёогой совхозой парткомой секретариин орлогшо Г. С. ОДОЕВ:

— Энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо бүри һайн ургаса хуряажа абаха гэһэн эрмэлзэлтэйгээр механизаторнуудnай тарялан дээрээ хүдэлжэ байна. Ажалайнь бүтээсэншье һайн, хэһэн хүдэлмэриинь шанарые муу гэхын аргагүй. Тарилгын хүдэлмэриин ябасые хаража үзэхэдэ, эртын тарилга агротехническэ болзор соогоо дүүрэхэ байһаниинь элирээд байна. Газар хахалжа, таряа хаяжа ябаһан трактористнууд барандаа халаанайнгаа даабариие үлүүлнэ. Тиихэдэ Василий Горюнов, Леонид Кузьмин, Борис Балданов, Анатолий Елизов гэгшэдэй бүтээсэ бүришье ехэ. Тэдэ бэрхэшүүлэй габшагай ажалай хүндэдэ зорюулан, алдар солын туг хиидхүүлэгдэнхэй.

Тарилга дээрэ ажаллагшадай һаадгүй хүдэлхын тула али олон хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ. Автолавка таһалгаряагүй тракторно-таряан ажалай бригадануудта графигай ёһоор ябажа байдаг, бригада бүхэндэ столово хүдэлнэ, кино харуулагдана, нютагаймнай эдэбхитэй соёлшод концерт табина, хөөрэлдөө эмхидхэнэ.

Механизаторнуудай социалис мүрысөөнэй гуримые энэ жэлдэ нэгэ бага ондоо болгообди. Түрүүшын дүн эртын тарилга дүүргээд байхада согсологдохо юм. Тиихэдээ ажалай бүтээсэ, болзор, шанар, журам хараада эрхэ бэшэ абтаха. Эртын тарилга хэлгэдэ эрхимлэһэн бригадада совхозой дирекци, партком болон рабочкомой дамжуулгын Улаан туг 100 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдаха зэргэтэй. Гадна эртын тарилгын хүдэлмэриин үедэ халаанайнгаа нормо үдэр алгадгүй 140-һөө дээшэ ходо дүүргэжэ ябаһан тракторист гү, али тарилга хэжэ ябаһан агрегат 200 түхэригэй мүнгэн шанда хүртэхэ байна. Эгээл эрхимүүдтэ улаан вымпел барюулагдаха байһаниинь элитэ.

Имэ ехэ шанда хүртэхын түлөө мүрысөөн үдэр бүри эршэдэнэ. Теэд эсэсэйнь лэ үрэ дүн хэнэй түрүүлһые гэршэлжэ үгэнэ бэзэ.

XXIV ТҮСЭБТЭ ЮҺЭДЭХИ

эршэ · шанар · дэлисэ

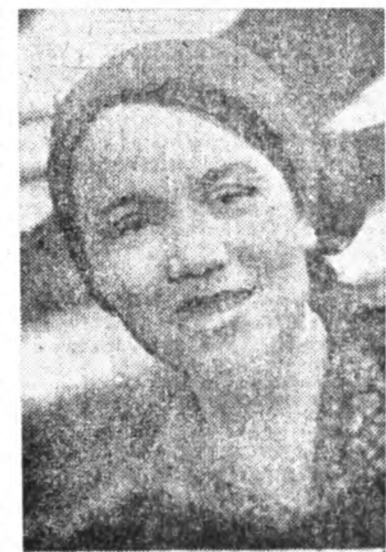

Светлана Путилина наймадахи класс дүүргээд, Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикада гурбадахи жэлээ хүдэлжэ байна.

Эндэ нооһо ээрэлгын цехтэ нооһо һубигшаар ажаллана. Басаган мэргэжэлээ һайнаар шудалаа.

Комсомолка Света — коммунис ажалай ударник, халаанайнгаа нормые тэрэ 110 процентһээ доошонь оруулдаггүй.

Энэ басаган ажалдаа ехэ шуналтай, дүршэл шадабаряар баян болонхой, — гэжэ нооһо ээрэлгын цехэй халаанай начальник Августа Михеевна Зайцева хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Светлана Путилина.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ТҮСЭБӨӨ ХОЛО ҮЛҮҮЛҺЭЭР

Калининай нэрэмжэтэ совхозой һаалишад болон малшад СССР-эй 50 жэлэй ойе ажалай бэлэгүүдээр угтаха зорилго урдаа табинхай. Хараалһан түсэбһөө гадуур һү, гадартай тарган мяха ехээр тушаахын түлөө эндэхи малшад оролдожо байнхай. Тус ажахы нэгэдэхи кварталда гүрэндэ 2.200 центнер һү тушааха түсэбөө 2.815 центнертэ хүргэһэн байна.

Түсэб даабариин амжалтатайгаар дүүргэлтэдэ ажахын гурбадахи фермын һаалишад (фермые даагшань П. Н. Власов) хубитаяа ехээр оруулжа шадаа. Эндэхи һаалишад түсэбһөө гадуур 155 центнер һү гүрэндэ худалдаа. Ажахын бэрхэ һаалишад В. А. Власова, Е. П. Власова болон бусадай габшагай бэрхээр ажаллажа гараһаниинь эндэ элирээ. Мүн мал адуулагшад И. Ф. Темников, Г. А. Степанов болон бусадай үнеэдээ һайнаар бэлшээһэнэй аша бии гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

И. МАРАКТАЕВ.

Улаан-Үдын аймаг.

ТҮРҮҮШҮҮЛ ТОДОРБО

Оймёрой совхозой 4-дэхи отделениин 1-дэхи фермын һаалишад түрүүшын кварталай туршада габшагай бэрхээр ажаллажа гараба. Эндэхи һаалишад гүрэндэ һү худалдаха 1 кварталай түсэбые 112 процент дүүргэжэ, ажахы соогоо эрхимлэбэ. С. С. Коменданов фермые даагшаар арба гаран жэлэй туршада таһалгаряагүй ажаллана. Семен Степанович бүхэли үдэртөө фермэ дээрээ байдаг заншалтай. Үнеэдые рационой ёһоор эдеэлүүлхые шалгахаһаа эхилээд, хэхэ ажал барагдаха бэшэ. Жэлэй эхинһээ хаража байһан үнеэн бүриһөө 547 килограмм һү һааһан Елизавета Казановна Куриганова ажахы соогоо эрхимлэбэ. Һаалишад В. Манханова, М. Хусаева болон бусад һайн үрэ дүн түйлажа, түрүү зэргэдэ гараба.

Ажахын мэдээжэ тугалшан Борбоева хаража байһан тугал бүхэнөө сүүдхэдээ 910 граммаар нэмээжэ, баһал түрүү зэргэдэ гараа. Корсаково һууринай малшад түүхэтэ һайндэрые ажалай шэнэ бэлэгүүдээр угтахаар эрмэлзэнхэй.

С. ЖАНЧИПОВ.

Кабанскын аймаг.

ХЭХЭ АЖАЛЫНЬ ҮШӨӨ ЕХЭ

Бэлшээри, сабшалан һайжаруулхаар соносхогдоһон габшагай хоёр һара хахадлаба. Энэ хугасаа соо Захааминай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой луговодууд оролдосотой һайнаар ажаллаһан байна. Шэнэ жэлэй гараһанһаа хойшо Иван Степанович Петровой хүтэлбэрилдэг лугомелиоративна оньһожоруулагдамал звеногой механизаторнууд нуга сабшалан дээрэ 5.412 тонно наг шэбхэ гаргаад, эдэ үдэрнүүдтэ тэрэнээ тараажа байнхай.

Тэрэшэлэн тараалан дээрэ 135 тонно наг шэбхэ зөөгдөө юм. Гадна бүлүүр станци тодхожо, 152 гектар сабшалан үһалагдаа. Тиихэдэ 45 гектар газар һайрамай үһаар ундалуулагдаһан байна.

Булагта, Цэйжи гэжэ газарнуудай 110 гектар сабшалан борнойлоод, зарим хүбхэнтэһэн сабшалангаа борнойлхо, үтэгжүүлхэ ажалаа үргэлжэлүүлнэ.

Гэбэшье хэдэн жэлэй урда тээ обоологдоһон наг шэбхэ зарим отарануудай газаа хэбтэһэн зандаа. Жэшээнь, гурбан жэлэй саада тээ малай гүүртын газаагуур обоологдоһон наг шэбхэ мүнөөшье болотор байдаг юм. Тэрээнһээ гадна, зунай сагта бороо хурын ехээр ороходо зарим бага горход һабаһаа халижа, ойро тойронхи сабшалан үһанда абтадаг заншалтай. Теэд энээнэй ушархагүйн тула манай луговодууд бага горходой һабые зарим газартань заһажа малтаа һаань һайн байгаа гэжэ һанагдана. Хэнэйшье мэдэхээр, нёдондо жэл гол горход ехээр үерлөө һааб даа. Тиихэдэ нилээд ехэ сабшалан үһанда абтаһан байха. Харин һубаг ханаабуудаа сэбэрлэжэ, хаалта боолтыень шэнэдхэн заһабарилбал, энэ бэрхэшээлһээ заатагүй зайсаха һэн.

Хэрбээ колхозой бүхы 1.313 гектар сабшалангһаа нёдондо 11.200 центнер үбһэн хуряагдаһан байбал, энэ жэлдэ 13.750 центнер хуряагдахаар түсэблэгдэнхэй. Энэмнай гектар бүриһөө дунда зэргээр 12,5 центнер абтаха болоно. Жэл ерэхэ бүри нийтын адууһа малай олошоржо байһаниие харадаа абаг, тэдэниие үбһэ тэжээлээр гүйсэд хангахын тула нуга сабшалангаа үндэһөөрнь һайжаруулхаар улам оролдосотойгоор ажаллажа байнхай. Эндэ механизаторнууд Владимир Лыгденов, Буда Цыденов, Прокопий Москвитин болон бусад үдэр бүриингөө даабариие сүм дүүргэжэ, онсо шалтарна.

Ц. НАЙДАНОВ.

БУРАЗДААГААР УҺАЛНА

Тарялан, сабшалангай үрэжэл дээшэлүүлхэ габшагай хоёр һара «Коммунизм» колхоздо (Улаан-Үдын аймаг) урагшатайгаар ябуулагдана. Колхозой механизаторнууд наг шэбхэ зөөхэ түсэбөө 2 мянган тонноор үлүүлэн дүүргээ.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхозой механизаторнууд, луговодууд аргал шэбхын обоохойнуудые тараажа, сабшалан, таряалангаа ундалуулжа байнхай. 115 тонно минеральна үтэгжүүлгэ тараагдаа.

Энэ колхоз үһалагдадаг сабшалангаар баян. Бүхы 1700 гектар сабшалангын үһалагдадаг юм. Мүнөө тэндэ 13 луговод ажаллажа, балгашье үһа алдангүйгөөр сабшаландаа шэнгээхэ гэжэ оролдоно. Эндэ дүршэл ехэтэй луговодууд Банзаракца Гымнинов, Дэшэн Норбоев гэгшэд оролдосотойгоор хүдэлнэ. Һүүлэй мэдээгээр 800 гаран гектар сабшалан үһалагдаад байна.

Мүн энэ колхоз 400 гектар үһалагдадаг тарялантай юм. Энэ газартаа хартаабха, кукуруза, куузику, овощ тариха гэжэ шиидэнхэй. Мүнөө тарялан үһалха хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдана.

Кукурузашад Алексей Петров, Бальжан Пурбуев гэгшэд мүнөө тарилга хэхэ газараа үтэгжүүлжэ, үһалжа байна. Коммунист Алексей Петров (**зураг дээрэ**) гурбадахи жэлээ кукурузашанаар ажаллана.

— Энэ жэлдэ 200 гектарта кукуруза ургуулха даабаритайб, — гэжэ А. Петров хөөрэбэ. — Гектар бүриһөөнь 210 центнер ургаса абаха зорилготойб. Мүнөө 160 гектартаа минеральна үтэгжүүлгэ тараагааб. Энэ газараа бүхыдэнь үһалха гэжэ оролдоноб. Эдэ үдэрнүүдтэ 40 гектарынь ундалуулагдаа.

Газараа үһалхадань тэрээндэ Пурбо Галсанов, Василий Гомбоев, Пурбо Бадмаев гэгшэд туһална. Кукурузашан өөрөө «Беларусь» трактораараа буразда татажа үгэнэ. Газар үһалагшад хойноһоонь ябажа, хүрзөөр үһа залана.

— Иигэжэ трактораар бураздаа гаргажа үгөөгүйдэ, хүрзөөр юумэнэй урда орохоор бэшэ, — гэжэ үнинэй луговод, мүнөө кукурузашанда туһалжа ябаһан 59 наһатай үбгэжөөл П. Галсанов мэдүүлбэ. Тарялан үһалха гээшэ сабшалан шэнги бэшэ, хүшэршэг хэбэртэй.

А. БОРИСОВ.

М. С. СОЛОМЕНЦЕВ Ставропольда

СТАВРОПОЛЬ. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев Ставрополиин хизаарта ошоһоор хэдэ хоножо байна. Тиихэдээ хизаарай центртэхи шэнэ барилганууды, тэрэ тоодо автоприцепүүдые бүтээдэг Ставрополиин заводые хараа, химреактивуудай ба люминофорудай заводой цехүүд соогуур ябаа.

Нүхэр М. С. Соломенцев хэдэ хэдэн колхоз, совхозуудта хүрэһэн, хабарай тарилгын, газар үһалха бага түхеэрэлгэнүүдэй, мал ажалай бүлэг байрануудай барилгын ябасаар һонирхоһон юм. Тэрэшэлэн хонин ба ямаа үдхэлгые шэнжэлдэг бүхэсоюзна институтай, бусад шэнжэлгын институдуудай, хүдөө ажахын дээдэ һургуулиин эрдэмтэд болон мэргэжэлтэдтэй уулзаба.

Нүхэр М. С. Соломенцев партийна болон совет органуудай, управленинүүд ба албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй хизаарай зүблөөндэ хабаадаа. Эндэ хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань хүгжөөлгын, хүдөө тосхонуудые шэнэдхэн хубилгалгын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Хизаар соогуур нүхэр М. С. Соломенцевой аяншалхадань, КПСС-эй Ставрополиин крайкомой нэгэдэхи секретарь М. С. Горбачев, крайгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. В. Босенко гэгшэд үдэшэжэ ябалсаһан байна.

Улаан-Баатарта баярай суглаан болобо

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Фашис Германиин илагдаһаар 27 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан майн 8-да Монголой Арадай Армиин офицернүүдэй байшан соо болобо.

Гитлеровскэ Германиие Советскэ Союзай илаһан түүхэтэ илалта хадаа социалис байгуулалтын илагдашагүй хүсэ шадалтай байһые бүхы дэлхэйдэ элирхэйлэн харуулаа гэжэ МНР-эй оборонын министрэй нэгэдэхи орлогшо генерал-полковник Б. Цог элидхэл хэхэдээ хэлэбэ.

Энэ илалтань дэлхэйн социалис байгуулалтын мүндэлэлгэдэ, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй хүсэн түгэлдэр дэбжэлтэдэ угаа ехэ удха шанартай байгаа. Дэлхэйн хүдэлмэришэн ангиин агуухэ түйлалта болгошо дэлхэйн социалис байгуулалта мүнөө империализмда эсэргүүсэн жагсаһан арадуудай тэмсэлэй шиидхэхы нүхэсэл болонхой гэжэ элидхэлшэ тусхайлан тэмдэглэбэ.

ПАТРИОТИЧЕСКА ОМОГОРХОЛОЙ МЭДЭРЭЛТЭЙГЭЭР

Совет арад, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд, аха дүү социалис оронуудай ажалшад, бүхы түрүү хүн түрэлтэн майн 9-дэ Илалтын үдэрые тэмдэглэбэ. Фашис Германиин бута сохигдоһоор 27 жэлэй ойе манай орон КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр, СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн бэлэдхэлээр үүдхэгдэһэн политическэ ба ажалай угаа ехэ дэбжэлтын оршон байдалда угтаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай ветеранууд — баатарнуудтай уулзалганууд ороной хото городуудта болобо. Баатарнуудай памятнигуудай дэргэдэ веногууд табигдаа. Фашизмда эсэргүү тэмсэл соогуур унагшадай арюун тунгалаг дурасхаалынь минутын туршада дуугай байлгаар ёһологдоо.

• • •

Майн 9-нэй үдэшэ Москвагай огторгойдо һайндэрэй толон сасарба. Фашис Германиин илагдаһаар 27 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, манай Эхэ ороной нийслэл хото артиллериин 30 буудалгаар салют хээ.

Һайндэрэй салюдууд союзна республиканудай нийслэлнүүд, баатар- хотонууд Ленинград, Волгоград, Севастополь болон Одессэдэ, баатар-хэрэм Брестдэ, тэрэшэлэн Мурманск, Свердловск, Новосибирск, Хабаровск, Владивосток хотонуудта хэгдэбэ.

Шалгалта юу харуулааб?

ДЭЭРЭЭ ОРТОХОНЬ ХОЛО БЭШЭ

...аймагай Карл Марксын ...манэй нэрэмжэтэ кол...Сэлэнгын совхозой та...нууд дээгүүр һая...шэнэр олон механиза...хынуудай хүтэлбэри...лаабди. Эдэ ажахынуу...Сэлэнгын совхоз илан...гдалтайгаар тарилгаа ...алгалта элирүүлбэ.

...совхозой Тоёоной поле...аранай дээрэ гараһан ... 30 минутада поле...эжэ ерэхэдэмнай, Цы...ндоржиевай брига...торнууд поли дээрээ ...й байба.

... болотор энэ халуун ...ндэ унжагайрба гээ...онирхоходомнай, меха... «Гэрһээ һубарилда...техникээ тоһодожо, ...тэрнай энэ болонол ... һэн. Үнэхөөрөөшье ...озой Ехэ-Цагаанай ...хүтэлбэрилэгшэд, нэн ...бригадир Ц-Д. Ринчин...гадаа хам орохоор ... эндэ ерэһэн механи...дэ хоолоор, зохисотой ... хангаагүйнь гайхал-

тай. Механизаторнууд һубарилдаһаар үдэрэй 11 саг болоһон хойно поли дээрээ гарана. Сеялкэнүүд соонь дүүрэн хэгдэһэн шэниисын ороохо альган дээрээ мухарюулжа үзэхэ үедөө, хордогдоогүй үрэһөөр тарилга хэгдэнэ ха гэжэ тодорхойлбобди.

— Нүхэд, хордогдоогүй үрэһөөр тарилга хэнэ гүт? гэжэ асуухада, тракторист Владимир Санжиев: «Үгыл даа, энэмнай хордогдоһон юм» гээд буляалдашаба.

Энэ полевой станһаа Билюутын ороохоной тоог хүрэжэ ерэхэдэ, тоогые даагша Василий Базаров ороохоёо хордодог «нюуса» тухайгаа хөөрэжэ үгэбэ. Үрэһээ хордоходоо зернопогрузчик хэрэглэдэг байна. Имэ шэнэ «онол арга» хэрэглэхэдэнь, совхозой главна агроном, бригадирнууд абяагүйхэн дэмжэдэг юм ха.

Тус совхозой Сосновско отделениинь ороохоной тоог дээрэ бухал шэнгеэр обоологдоһон ороохон шарлажа харагдана. Тарилгын эхилтэр нэгэшье «бухалынь» хордогдоогүй байшоо. Хоёр үдэр соо тарилгын 5 агрегат 200 шахуу гектар талмай дээрэ хордогдоогүй үрэһөөр тарилга хээ. Шэнисэ тарижа эхилһээр хоёр хоноод байхада, ороохо хордодог «Мовиток» гэжэ түхэлэй түхеэрэлгэ хэрэглэхэ, заһабарилха гэжэ олоороо сугларба. Энэ түхеэрэлгын үбэлдөө заһабарилагдаагүй байһанда гэмтэ хүн мүнөө болотор олдоногүй.

Тарянай поли дээрэ ошожо, тарилгын шанар, оньһон техникын байдалаар һонирхоходо, олон дутагдал дайралдаба. Жэшээлхэдэ, Сосновско отделениин (эрхилэгшэнь Ц. Д. Цыбикдоржиев, бригадирынь С. М. Емельянов) гурбан трактор эбдэрээд, заһабарида оронхой. Эндэ байһан тракторист, залуу хүбүүн Цырен-Нима Цыдендамбаевтай хөөрэлдэбэбди. Шэб шэнэхэн «ДТ-75» түхэлэй тракторые тэрэ жолоодоно. Зүгөөр «тракторайм хүсэн бага болошоо, татажа биранагүй» гэжэ гомдоно. Сеялкыень харахадамнай, эбдэрһэн, дутуу дунда юумэн нилээд бии байба. Энэ ушар юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, техническэ туһаламжын нүүдэл машина механизаторнуудта туһаламжа хүргэхэ үүргэеэ үшөө эхилээдүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Совхозой таряашадай дунда социалис мүрысөөн ямараар эмхидхэгдэнхэйб? Совхозой полевой стануud дээрэ механизаторнуудай социалис мүрысөөнэй гурим, социалис уялганууд тухай бэшээтэй. Зүгөөр харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдтэ анхарал үшөө багаар хандуулагдана. Тарилгаяа шанар һайнтайгаар, түргэн болзор соо үнгэргэхэ хэрэгтэ уряалһан лозунгнууд, «Сахилгаан» хуудаһан, «Дайшалхы хуудаһан», «Мүнөөдэр хэн түрүүлжэ ябанаб» гэхэ мэтэ юумэн үсөөн харагдана.

Тарилгада ябаһан механизаторнуудай мүрысөөнэй дүн табан хоногто нэгэ дахин гаргагдахаар, түрүү механизаторнууд урмашуулагдахаар хараалагданхай. Теэд тэрэнь бодото дээрээ тон муугаар бэелүүлэгдэнэ. Арбан хоногто арайхан лэ нэгэ дахин мүрысөөнэй дүн гаргагдана ха. Үрэ дүнгүүдээ олондо мэдээжэ болгохын тула ханын газетэ, нютагай радио мүртэйгөөр хэрэглэжэ шаданагүй. Моральна урмашуулга тухай хэмжээн һайнаар бодомжологдоогүй байһаар.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые Сэлэнгын совхозой хүтэлбэрилэгшэд, дунда зиндаанай хүтэлбэрилэгшэд, агитаторнууд, политинформаторнууд харaадаа абаха аабза гэжэ найданабди.

Совхозой олонхи механизаторнууд тарилгаяа саг болзортонь, һайн шанартайгаар дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллана. Совхозой дирекци, партийна, профсоюзай организаци таряашадаа һайнаар хангахые оролдоно. Дээрэ заагдаһан дутагдалнуудые усадхахын тула саг соонь зохихо хэмжээ абаагүй һаань, тарилгынь хүдэлмэридэ горитой һаад түбэг ушаруулхаяа байна.

Шалгалтада хабаадагшад:

С. БЕКЕТОВ,
республиканска агрохимическэ лабораториие даагша.

Б. ЦЫРЕНОВ,
Сэлэнгын аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо.

С. ОЧИРОВ,
манай корр.

Комсомолой сэжэбэлидэл

СОЁЛОЙ ДОБТОЛГО — ЗАЛУУШУУЛАЙ ХЭРЭГ

Республикын тогтоһоор 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хоёр жэлэй соёлой добтолгодо эдэбхитэйгээр хабаадалсаха тухай асуудал аймагаймнай комсомолшууд өөһэдынгөө хамтын суглаан дээрэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэһэн, нютагай Соведүүдтэй хамта бэелүүлхэ тодорхой хэмжээ ябуулгануудаа хараалһан гээшэ.

Хоёр жэлэй туршада аймаг доторнай сэсэрлиг, саад, палисадник сосгуур, харгын хажуугаар, үйлэдбэриин байшангуудай газаагуур бүхыдөө 100 мянга гаран модон һуулгагдажа, һууриин тосхонууднай зундаа набша намаанай һүүдэртэ умбажа байдаг болохо. Тиихэдэ 20 километр утатай тротуар татагдаха, 30 гаран километртэ үйлсэ талын хашаа, хорёонууд һэльбэн заһабарилагдаха, һууриин тосхон руу ороһон харгы дээрэхи аркнууд шэмэглэгдэн гоёогдохо, 300 гаран айл шэнэ гэртэ толлон орохо, 400-гаад гэр һэльбэн заһагдаха, соёлой хэдэн эмхи зургаанууд, 2500 шахуу һурагшадай һураха 6 һургуули, спортивна хэдэн талмайнууд болон бусад барилганууд баригдаха юм. Эды ехэ хүдэлмэри комсомолшууд болон залуушуулай эдэбхитэй хабаадалгагүйгөөр бүтэхэгүй байһаниинь мэдээжэ. Энэ ехэ хэрэгтэ аймагай бүхы залуушуулай оруулха хубита тон ехэ.

Һууриин тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болголгодо, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри эрид һайжаруулгада аймагай комсомолшууд ба залуушуулые [illegible]шагайгаар хабаадуулха тухай т[illegible]лэй хэмжээ ябуулганууд ВЛКСМ-эй райкомдо зохёон табигданхай. Мүн иимэ хэмжээ ябуулганууд колхоз, совхозуудай, дунда һургуулинуудай комсомолой организацинуудта бии юм.

Аймаг доторнай гушанһаа залуу наһатай 5000 гаран хүн ажаһуудаг, ажалладаг. Тэдэнэй хахадһаа олонхинь комсомолшууд. Эдэмнай эдэбхи үүсхэл ехэтэй, хаанашье — һуралсалдаашье, үйлэдбэри дээрэшье, соёлой хүдэлмэридэшье ходоо залуу наһанайнгаа охи гаргаһан, түрүү зэргэдэ ябадаг хубууд, басагад шуу.

Соёлой добтолгын эхилһэнһээ хойшо аймаг доторнай юун хэгдээб?

100 гаран айл шэнэ гэрнүүдые барижа ороо, 50 һууритай хүүгэдэй саад-ясли, хоёр клуб, головной маслозавод, һургуулиин хоёр, ниитын нэгэ столово, хэдэн магазин болон бусад барилганууд ашаглалгада үгтөө. Тиихэдэ 11300 набшаһата модон һуулгагдаа, барилгын горитой материал бэлэдхэгдээ.

Мухар-Шэбэр тосхонһоо зүүн урагшаа арбаад модоной газарта гоё һайхан байгаалитай Берёзовко гэжэ нэрэтэй нютаг бии юм. Тэндэ пионернүүдэй лагерь баригдахаар хараалагданхай. Тэрэнэй ашаглалгада үгтэхэдэ, аймагаймнай бүхы һургуулинуудай һурагшад зунайнгаа амаралтын үедэ бэе махабадаа шангадхаха, сэнгэн амарха юм. Түс лагерьта нэгэн доро 300 үхибүүд амарха зэргэтэй. Ерэхэ зун тэндэ һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудай республиканска слёт үнгэргэгдэхөөр түсэблэгдэнхэй. Аймагаймнай комсомолшууд түс барилгые шефтээ абанхай, комсомолой барилга гэжэ тэрэнээ нэрлэнхэй. «Коммунизм» колхозой туһаламжаар нилээд ехэ хэмжээнэй барилгын модон бэлэдхэгдээ. Урин дулаан болоожо, газарай гэдэмсээр тэндэ барилга бодхоохо талмай сэбэрлэгдэхэ байна. Тиихэдэ 4-дэхи СМУ-гай залуу барилгашад «Эрдэм» совхоздо баригдажа байһан һү һаалиин комплексно фермые шефтээ абаад, мүн лэ комсомол-залуушуулай барилга гэжэ нэрлэнхэй. Комсомолой организациин секретарь А. Сапожниковой хүтэлбэри доро арбаад хүбүүд мүнөө тэндэ ажаллажа байнхай. Фермэ шадар культбаза баригдаха. Тобшохоноор хэлэхэдэ, һаалишад, малшад ажалайнгаа һүүлээр аятай зохидоор амарха, газетэ, журнал, ном уншаха, кино, телевизор, концерт хараха дүүрэн аргатай болохо бшуу.

Аймагай түб Мухар-Шэбэр тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо талаар горитой хүдэлмэри хэгдэхэ байна. ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн һайндэр хүрэтэр Мухар-Шэбэртэ хизаар ороноо шэнжэлэлгын музей, хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин дэргэдэ уран һайханай (уран зураашадай) һургуули нээгдэхэ. Соёлой, пионернүүдэй байшангууд, аймсоведэй гүйсэдкомой, хүгжэмэй һургуулиин байшангууд, магазинууд болон хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын эмхи зургаануудай гэрнүүд газаа талаһаа нарнихан хабтагайгаар («ёлочка» гуримаар) хадагдаад, сүм шэрдэгдэхэ юм. Энэ хүдэлмэри мүнөө эхилэнхэй.

Хоёр жэлэй соёлой добтолго хаана эгээл һайнаар ябажа байнхайб гэбэл, Хонхоло, Түгнэ, Никольск, Хушуун-Узүүр, Мухар-Шэбэр тосхонуудта яһала гэмгүй ябажа байна гээд хэлэлтэй. Жэшээнь, тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо талаар Хонхолын хүн зоной хараалһан хэмжээ ябуулгануудые партиин райкомой бюро, аймсоведэй гүйсэдком һайшааһан, тэдэнэй үүсхэл дэмжэһэн байна. Хонхоло тосхондо хоёр жэлэй туршада хүүгэдэй комбинат, колхозой правлениин конторо, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын байшантай худалдаа наймаанай түб, ниитын столовотой айлшадай бууха гэр, хоёр квартиратай арбан гэр, котельнэ, спортивна комплекс болон бусад барилга ашаглалгада үгтэхэ, айл бүхэнэй огородто түмэр хоолойгоор уһан дамжуулагдаха, уһанай башни баригдаха, гурбан худаг малтагдаха, хэдэн мянган модон һуулгагдаха гэхэ мэтэ хүдэлмэри хэгдэхэ. Нютагай Соведэй депутадууд, комсомолшууд ажалшадай дунда ойлгуулламжын горитой хүдэлмэри ябуулна. «Болбосон түхэлтэй гэрэй түлөө» гэһэн мүрысөөн айл бүхэнэй хоорондо дэлгэрэнхэй. Сельскэ, сомоной Соведүүдэй хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөнэй түрүүшын шатын дүн аймагай Соведэй гүйсэдкомой гаргахадань, эндэхид түрүү һуури эзэлһэн байха юм. Энэ тосхондо 100 гаран комсомолшууд болон залуушуул ажалладаг. Тэдэниие эдэбхитэй комсомолец Л. Н. Бурдуковский хэдэн жэлэй туршада ударидана. Тосхоной залуушуул өөһэдынгөө хүсөөр танцын талмайтай спортивна комплекс бария. Сэсэрлиг-саадаа ногооруулаа, хорёолоо, болбосон түхэлтэй болгоо.

Ажахы бүхэнэй комсомолшууд болон залуу үетэн үбэлэй һаранууда туршада барилгада орохо нилээд ехэ хэмжээнэй модо отолжо, газаагаа оруулаанхай. Урин дулаан болоожо эхилхэлээр түсэбөөр хараалагдаһан хүдэлмэрсэ эршэтэйгээр бүтээжэ захалхань гээшэ.

Гэбэшье хаа хаанагүй тосхон һууринуудаа болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэри һайнаар ябана гэжэ хэлэхын аргагүй. Жэшээнь, «Одон», «Авангард» совхозуудай комсомолшууд эдэбхи багатайгаар хүдэлнэ. Тэндэхи партийна организацинуудшье тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ нютагайнгаа залуушуулые һанаһанда хүрэмөөр хабаадуулжа шаданагүй гэжэ хэлэхэ ушар гарана. Тэндэ залуушуул олон. Ажахы бүхэндэ адагынь зуу гаран комсомолшууд бии гээшэ. Теэд тэдэниие шадамар бэрхээр ударидажа, соёлой добтолгодо эдэбхитэйгээр хабаадуулха талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри мүртэйгөөр ябуулнагүй ха юм. Эндэ нэн түрүүн ВЛКСМ-эй райком сэхэ зэмэтэй гэжэ хэлэлтэй. Юуб гэхэдэ, аймагай хүбүүд, басагадые соёлой хоёр жэлэй добтолгодо эдэбхитэйгээр хабаадуулха, зүбөөр эмхидхэхэ, тэдэнэй эдэбхи үүсхэл бадаруулха, барилгашадай түсхай звено, бригада байгуулха, социалис мүрысөө эмхидхэхэ гэхэ мэтын шухала асуудалнууд үшөөл ёһотоор шиидхэгдээгүй байһаар.

Аймагай комсомолой эхин организаци бүхэн түрэл нютагуудаа болбосон түхэлтэй болгохо соёлой хоёр жэлэй добтолгодо хабаадаха хэрэгтэ бии байһан дутагдалнуудаа дары усадхаха, бодото хэмжээ хараалха, энэ шухала хэмжээ ябуулгануудта өөһэдынгөө хубитые оруулха байха.

Ю. ПАРПАЕВ,
ВЛКСМ-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШ...

ТУГАЛШАН АЛДАРТАЙ

Цырма Базаровна олон жэлдэ малшанаар ажаллажа, баян дүй дүршэлтэй болонхой. Һүүлэй жэлнүүдтэ тэрэ тугалшанаар хүдэлнэ.

Ажалша бэрхэ малшанай харууһалһан тугалнууд түргэнөөр түлжэдэг, томо болодог.

Нарай тугалнуудай шэгнүүр сүүдхэдээ 1000 грамм хүрэтэр нэмээгдэдэг байна.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ тугалшан Ц. Базарова КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаа. Тэрэнэй үбсүүндэ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орден, В. И. Ленинэй зуун жэлэй ойн, ВДНХ-гай медальнууд яларна.

Эдэбхитэй, урга[...] тай энэ эхэнэрые [...] зон республикынгаа Советдэ депутадаар юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ОПХ-гай 1-дэхи фе[...] галшан Ц. Б. Базар[...]

К. ГАБАЕВА

ХАРТААБХЫН УРГАСА ЯАХАДАА ДООШОЛООБ

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

Загарайн аймагай Онохойн совхоз һая болотор хартаабха, овощ һайнаар ургуулжа, аймаг, республика дотороо суурхадаг байһан. Эндэхи Үнэгэтэйн отделениин суута хартаабхашад Л. Н. Шурыгина, А. Ф. Мильгунова гэгшэдэй звенонууд жэл бүри гектарай хоёр зуу холо гаран центнер, үрэжэл ехэтэй газарһаань гектарай 500 центнер хүрэтэр хартаабха хуряадаг һэн. Теэд һүүлэй хэдэн жэлдэ энэ совхоз хартаабха һайнаар ургуулхаяа болижо, ажахы энээнһээ гарзатадаг болоо. Нёдондо эдэнэр тариһан үрэһээ арайхан гэжэ суглуулжа абаа гэхэ гү, али гектарай миил 48 центнер ургаса хуряаһан байна.

Яахадаа иимэ юумэн болооб, урдынгаа алдар соло һэргээхын тула юу хэхэ хэрэгтэйб гэһэн асуудалтайгаар манай түсхай корреспондент эндэхи суута хартаабхашан байһан Акулина Фёдоровна Мильгуновада хандаһан байна. Энэ хөөрэлдөөн тухай доро бэшэгдэбэ.

— Һүүлэй жэлнүүдтэ совхознай хартаабха ехээр таридаг болоошье һаа, тон бага ургаса амбаартаа оруулна, — гээд нүхэр Мильгунова хөөрэбэ. — Яахадаа амбаартаа оруулна гэжэ хэлээбиб гэхэдэ, олон ушарта хартаабха ургуулхынь ургуулаад, тэрэнээ хүсэдөөр амбаартаа оруулжа шаданагүй бшуу. Поли дээрэ обоолоотой хэбтэһэн хартаабха иишэ тиишээ үрнгдэдэг, шадаһан лэ хүнүүд үбэртэлдэг болонхой. Мүн овощ хуряалгада баһа иимэ байдал ушардаг. Үнэгэтэй тосхоной олохон айл өөһэдөө капуста тарихаяа болинхой. Юуб гэхэдэ, совхозой ургуулһан капуста намартаа эзэгүй хэбтэдэг ха юм. Тиимэһээ өөһэдөө капуста ургуулжа зобоһоной хэрэггүй гэжэ тэдэнэр һанадаг болоо хэбэртэй. Зүгөөр айл бүхэн капуста дабһалдаг лэ.

Асуудал: Хартаабха, капуста ургуулдаг ээдынь хаана байдаг юм. Ингэжэ ургуулһан юумээ үрниэрхихэдөө салин хүлһэ яагаад абанаб?

Харюу: Хартаабха ургуулха звено гэжэ ганса нэгэн механизатор ябадаг. Тэрэшни комбайнаар ургасаяа хуряажа сүлөөгүй ябадаг, поли дээгүүр дүүрэн обоохойнууд хэбтэдэг. Тэрэнэй хойноһоо харахын аргагүй. Хартаабхашанай ажалайнь түлөөһэн абаһан ургасаһаань балай болодоггүй ха даа. Тиимэһээ хартаабхашаншье хэды шэнээн ургаса абтанаб гэжэ балай һанаагаа зободоггүй.

Хоёрдохёор, манай совхоз хартаабхын һайн сортын үрэһэтэй болохо гэжэ оролдоногүй. Урдань бидэнэр намартаа эгээн һайн хартаабхаяа шэлэжэ, сагай дулаанда үрэһэндэ хадагалдаг байгаабди. Мүнөө үрэһэндөө хэзээни һүүлдэ, хүйтэн болоожо, хартаабхын хүлдэжэ захалха үеэр үрэһэ хадагалдаг болонхой.

Манай ажаллажа байха сагта «Волжанка», «Снежинка», гэжэ сортын һайн үрэһэтэй болгдоһон юм. Тиимэ үрэһэтэй болохын тула Онохойн туршалгын станциһаа хэдэн килограмм үрэһэ асаржа, тэрэнээ жэл бүри үдхөөжэ, үрэһээ бүхыдэнь сортовой болгоо һэмди. Теэд мүнөө тэрэ сортын үрэһэмнай һалаа тооной.

Нёдондо Ивалгын ОПХ-һаа «Волжанка», «Курьер» сортын үрэһэ асараад, тэрэнээ хэрэглэжэ шадаагүй. «Волжанка» сортын үрэһээ тарибашье, тэндэһээ абтаһан хартаабхаяа үрэһэндэ үлөөгөөгүй. «Курьер» сортын үрэһэн таригдангүйгөөр малда эрүүлэгдэһэн байха. Энэ хэрэгтэ үрэһэнэй талаар агроном нүхэр Мурзина ехэ зэмэтэй гэжэ һанагшаб.

Мүнөө һайн сортын үрэһэтэй болоожо, тэрэнээ нарин зохидоор хадагалха гэжэ оролдохоёо болёод, хабартаа мэшээгээ барияад, айлнуудһаа худалдажа абадаг заншалтай болошонхой. Саашадаа хартаабха һайнаар ургуулха гэбэл, баян ургаса үгэдэг һайн сортын үрэһэ хүсэд хүрэхөөр бэлдэжэ, зүбөөр хадагалха хэмжээ абаха хэрэгтэй.

Асуудал: Урдань тиимэ баян ургаса абажа байхадаа ямар агротехникэ баримталдаг һэмтэ?

Харюу: Бидэнэр хартаабха тариха газарта наг шэбхэ ехэ хэрэглэдэг һэмди. Шэнэ аргал шэбхэеэ ехээр обоолжо, тэрэнээ хабартаа халаадаг, элдэб буртаг ногооной үрэһэ хосороогдодог һэн. Городьба гэжэ баян ургаса үгэдэг газараа хабарынь һайса уһалдаг байгаабди. Мүнөө тэрэ тингэжэ уһалагдахаяа болёо.

Уһалагдаһан газараа хахалжа, хоёр-гурбан үдэр дулаасуулаад лэ үрэһээ таридаг һэмди. Үрэһэмнай тарилгын урда тээ 40 хоногой туршада, һаруул, дулаан газарта байлгагдажа, ургуулагдагша һэн. Гектар бүридэ 30—40 центнер хүрэтэр үрэһэ таридаг байгаабди. Нэгэ нүхэндэ 2—3 хартаабха таригдаха. Хартаабха таридаг машинашье тиимэ нормоор тарихаар тааруулагдадаг һааб даа. Тарилгаяа сагай уларил харалсажа, газараа уһалжа, хахалжа үрдиһээрээ хэдэг һэмди.

Тарилга хэһэнэйнгээ һүүлээр хүрьһэндэ буртаг ногооной сагаан утаһан шэнги үндэһэнэй бии болоожо захалхалаар лэ газараа борнойлдог, ургамалай эшын бултайжа эхилтэр гурба удаа борнойлжо үрдидэг байгаабди. Удаань зурууд хоорондохи газар элдүүрилэгдэдэг. Хартаабхын эшын захаархи шоройе хоёр-гурбан удаа обоолжо үгэхэш. Энэ ушарта «Снежинка» сортын хартаабха гурбан дабхараар ургажа, зарим эшэнүүдһээ 90—100, гол түлэб бүхэли һуулга хартаабха абтадаг байгаа. Юрэдөө хартаабха гээшэмнай айхабтар ехэ ургаса үгэжэ болохо юм шуу даа. «Газар доро гахай гүлгэлбэ» гэһэн таабари бии гүб даа. Тэрээн шэнги нэгэ хартаабхаһаа хэдэн олон хартаабха абажа болохо ха юм.

Илангаяа мүнөө сагта, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэгдэдэг, уһа сасаха машинануудай бии болоһон үедэ хартаабхын ургасада хизаар гэжэ байхагүй ха даа. Хүнүүд оролдоһонойнгоо зэргээр лэ ургаса абаха аргатай гээшэ. Теэд мүнөө тиимэ оролдосомнайл дуталдана гэжэ һанагшаб.

Хүнүүдые иимэ оролдосотой болгохын тула ажалайнь түлөөһые абаһан ургасынь зэргээр тогтоохо хэрэгтэй. Мүн ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, бригадир болон отделениие эрхилэгшэдэй салин хүлһые абтаһан продукциин зэргээр тогтоохо саг ерээ гэжэ бодогшоб. Тиигээгүйдэ хүтэлбэрилэгшэдшье ургаһан юумэеэ эдеэн болгохо гэжэ хүсэд тэмсэдэггүй гэжэ ойлгохоор байдаг.

Ургаса хуряалгын үедэ нилээд ехэ хартаабха алдагдана. Энэ хүдэлмэридэ олон ушарта һургуулиин һурагшад табигдадаг. Тэдэнэрэй хойноһоо хиналта табяагүй дээрэһээ ургаһан хартаабхын хахадынь тооной газартаа үлэшэнэ.

Эдэ бүхы дутагдалнуудаа усадхаад байбал, манай совхоздо гектарай адагынь 200—300 центнер хартаабха ургуулжа абаха арга бии.

Асуудал: Акулина Фёдоровна, таанар нэгэн доро овощ һайнаар ургуулдаг байгаат. Энээн тухайгаа тобшо тэдыгээр хөөрэжэ үгыт.

Харюу: Овощ яһала һайнаар ургуулдаг байгаабди. Гектарай 300—400 центнер капуста хуряагдагша һэн. Капустын рассада һуулгаһан газартаа үгэрсэ тарижа, яһала ургаса абагша һэмди.

Огородой газарые намар орой хахалхада һайн. Энэ ушарта хорхой шумуулай үтэн хуу хосордог.

Манай эндэ һонгино һайнаар ургадаг һэн. Нэгэ жэлдэ шэнэ газар элдүүрилжэ, 5 гектарта һонгино таряад, гектарай 140 центнер ургаса абаа бэлэйбди.

Овощ һайнаар ургуулхын тула һайн рассада бэлдэхэ хэрэгтэй. Тингээд газарта һуулгаһан хойноо һайнаар харууһалха, сагынь олоожо уһалха шухала. Мүнөө хаража ябахада энээндэ анхарнагүй, үглөөгүүр эртэ гү, али үдэшэлэн орой тарилгаяа уһалжа ябаһан хүнүүд үзэгдэхэсэ болёо. Зунай халуун сагта үдэр уһалхада, юун һайн байхаб даа.

Мүн овощ ургуулха түсхай звено байгуулжа, тэдэнэрэй ажалай түлөөһые абаһан ургасынь зэргээр тогтоохо шухала гэжэ һанагдана.

Хартаабха, овощ тарихада ажахыда хэзээдэшье гарзатай байха ёһогүй. Имагтал ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шадаагүйһөө, ажахын тоосоо хүсэд нэбтэрүүлээгүй дээрэһээ иимэ болоно гэжэ хэлэхэ байнаб.

Үнинэй, дүршэл ехэтэй хартаабхашан, огородшон А. Ф. Мильгуновагай хэрэглэдэг байһан онол арганууд мүнөөшье удха шанараа алдаагүй. Онохойн совхозой, мүн бусад ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд эдэ ажаглалтануудые анхарха бэзэ гэжэ найдая.

Б. ГЫЛЫКОВ.

ЗАЛУУ НАҺАНАЙ ЗОРИГ

Нарин ута хургануудай ехэ шадамараар үнеэнэй дэлэн нидхэрээд хүхэнүүдыень шоборжо эхилхэтэйнь хамта, хүнэгэй оёорто һүнэй адхаржа байтар, дээгүүрнь пүмпэгэр сагаан хөөһэн бии болоод-хибо. Һаалгажа байһан үнеэн эзэнэйнгээ зөөлэхэнөөр шоборходо дадашаһан хэбэртэй — кормушка соохи силосээ удаахан хибэсэгээнэ.

Залуу басаган Галя үнгэрөөшэ жэлэй июль һараһаа һаалишанаар хүдэлхэ зуураа, ажалдаа амжалтатай ябажа байнхай. Мүнөө энэ жэлэй түрүүшын кварталай түсэб болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргэжэ, колхозойнгоо һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Гурбан һарын турша соо бүхы дээрээ 12400 килограмм, үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 729 килограмм һү һааһан байха юм.

— Галя, һаалишанай ажал хэр хүндэ гээшэб? — гэхэдэмни:

— Үгы даа, тиимэшье хүндэ гэжэ һанадаггүйб. Хэжэ ябаһан ажалдаа дуратайгаар, бүхы һанаалаа табижа хүдэлөө һаа, тиимэ ехээр абиртагдахагүй юмэл даа, — гэжэ Галя Дампилова харюусаба.

Нээрээшье, ажал гээшэ үнэн сэхэ, шадамар бэрхэ хүнүүдтэ бэлэхэнээр нюусаяа нээжэ үгэдэг шуу.

Арбан юһэ наһан... Хүнэй эгээл түлэг дундаа хүхижэ, сэнгэжэ ябаха үе. Дахин энэ хүлгөөтэ үдэрнүүд тэхэрин ерэхэгүйл...

Арбадахи класс. Гүрэнэй шалгалта хэр зэргээр тушааһанайш гэршэ—аржытар бэшэгдэһэн сэгнэлтэнүүдтэй аттестат. Энээхэн дэбтэрээ гартаа бариһан эдир залуу хүбүүд, басагад өөрынгөө шэлэһэн дээдэ һургуулиин үүдые татан орохые дүүлинэ. Урдань ууҗам үргэн харгы.

Комсомол басаган аттестадаа абажа ехэтэ баярлаа һэн. Тиигэбэшье түрэл колхоздоо үлэжэ, шадал зэргээрээ хүдэлхэ гэжэ шиидэбэ. Тиихэдэнь эжынь баһал баярлаа һааб даа.

Ехэ-Худэриин фермэдэ һаалишан дуталдаад байна гэжэ дуулаад, Галя фермые даагшада үдэшэлэн ерэжэ, тэндэ хүдэлхэ зүбшөөл абаба. Тиигэжэ үнгэрөөшэ жэлэй июль һарын нэгэ үглөөгүүр энэ басаганай хүнэг барияд фермэ тээшэ бодолгото болоһон янзатай гэшхэлжэ ябахыень хараһан зариман:

— Энээхэн басаган үнеэ һаажа шадаха аа гү даа? Холшор залуу ябахадаш, хамаг юумэн бэлэхэнээр һанагдадаг даа, — гэлсэһэншье байжа болоо.

Галя үнеэдэй байра соо орожо, һаалишадтай мэндэшэлэлсээд, үнеэдэйнгээ зан абари хүсэд мэдэхэгүйшье һаа, үнинэй һаалишандал захын үнеэ һаажа эхилбэ. Эзээ голоһон үнеэн толгойгоо хэдэ-хэдэ һэжэрээд абана. Ингэжэ тэрэ басаганай 16 үнеэгээ арайхан һаажа дүүргэхэдэнь, бэшэ һаалишад ажалаа үни дүүргээд, амархаа гэртээ ошоһон байбад.

— Тиихэдэл алдуугаа гансата мэдэрээ һэм. Шадахаб гэжэ һанаад, дүршэлтэй һаалишадһаа һураха, асуухаяа огто мартажархёоб. Тэбдэһэн байгаа гээшэ гүб даа, — гээд Галина үлэ мэдэг энеэбхилнэ.

Ингэжэ Галя зунай аяма халуун үдэрнүүдые унайн утаан соо, илааһа боргооһоной хоротойгоор хазахые мэдэнгүй үнгэргөө. Даажа абаһан ажалдаа тон харюусалгатайгаар хандажа, хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлдэг байгаа.

— Һурахал һанаатайб. Үшөө жэл соо хүдэлхэ хаб. Ерэхэ жэлдэ гэгээрэлэй училищида орохо хүсэлтэйб. Мүн һаалишанаар хүдэлхэ ехэл дуратай агшаб. Һураха байхам саашадаа элирнэ бэзэ, — гээд саашанхи зорилго тухайгаа Галя хөөрөө һэн.

Галина Дампилова мүнөө 16 үнеэ харууһалдаг [...] гээ байра, хэбтэрие[...] райлжа, сэбэрлэжэ, [...] дихэрыень һэлгэжэ [...] дэйнь байра соо сэбэ[...] ажалша бэрхэ хүнэй [...] жэ байһан ажал гэжэ [...] гомоор.

Комсомол басаган [...] гые дүүргэхээ байба. [...] даа шадамар бэрхэ [...] нэй хүдэлжэ байхые[...] олон жэлэй дүршэлт[...] гэжэ һанахаар. Һ[...] үнеэн үлөөд байба.

— Харагты даа, эдэ[...] нуудые. «Майка», «Д[...] нэрэтэй юм. Зунайш[...] шье үедэ эдэ хоёр[...] ехэ һү үгэдэг — гэ[...] үнеэн тээшэ заажа [...] нэ. — Мүнөө үдэр[...] һөөнь 10—12 килогр[...] һаанаб.

Нүхэр Дампилова [...] туршада үнеэн бүриһ[...] лограмм һү һааха со[...] абаад, шударгы һа[...] сэхээр хүдэлжэ байн[...]

В. [...]

Хяагтын аймагай «Дружба» колхоз.

Совет орон доторнай

ХҮДӨӨГЭЙХИДТЭ — ООШОРГҮЙГӨӨР

ХАРЬКОВ. (ТАСС-ай корр.). «ХТЗ» маркын хүсэтэй зуугаад трактор Латви, Эстониин механизаторнуудта болзорһоо зургаан часаар урид эльгээгдэбэ. Арбан хоёр мянган тонно тарилгын орооһон Красноярска хизаар, Алтай руу мүн лэ болзорһоо урид эльгээгдэһэн байна. Түмэр замай вагон-автомашина-поли — иимэ конвейер бүхэли сүүдхэ соо хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэй һайнаар хүдэлнэ. Түмэр замай Полтавска отделениин хүдэлмэрилэгшэдэй «Хүдөө тосхондо эльгээхэ ашаа — оошоргүйгөөр ябуулха!» гэһэн уряа Ленинэй орденто Урда зүгэй түмэр харгын хэдэ мянган хүдэлмэрилэгшэдэй коллективтэ халуунаар дэмжэгдээ. Ашаа зөөлгэ хинан шалгаха постнуудые коммунистнууд эмхидхэһэн байна.

Хүдөө ажахын ашаанай хэзээ ерэхые диспетчернүүд урид мэдээд байдаг, тэрэниие угтан абажа, саашань эльгээхээр бэлдэдэг юм.

Һаатабаригүй ябаһанай ашаар үдэр бүри түсэбһөө гадуур 1,5 мянган вагон сүлөө гарана. Минута бүхэниие алмахын түлөө социалис мүрысөөндэ хабаадагшад горючи, техникэ, минеральна үтэгжүүлгэ, тарилгын материалтай нэмэлтэ поезд тариашадта эльгээнэ.

УХААЛАН ЗОХЁОГШОД, УРЛАН НАРИЖУУЛАГШАДАЙ БҮХЭСОЗНА МҮРЫСӨӨН

Ухаалан зохёолгын, урлан нарижуулгын эрхим дүн туйлахын түлөө область, хизаар, республикануудай хоорондо дэлгэрхэ бүхэсоюзна мүрысөөнэй гуримые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Ухаалан зохёолгын комитет, Ухаалан зохёогшод, урлан нарижуулагшадай Бүхэсоюзна бүлгэмэй Центральна совет батална. Ажалшадай технологическа зохёол бүтээлэй хэрэгтэ олон хүниие хабаадуулха, бүри аша үрэтэй болгохо, научно-техническэ дэбжэлтын эршые түргэдхэхэ, ниитын үйлэдбэриин аша үрые, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ ябадалда һайнаар нүлөөлдэг ухаалан зохёолгын, урлан нарижуулгын дурадхалнуудые арадай ажахыда шадамараар хэрэглэхэ зорилготойгоор энэ мүрысөөн дэлгэрхэ юм гэжэ ВОИР-ай Центральна соведһээ ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсээ.

Мүрысөөнэй эрхимлэгшэдтэ гэжэ дамжуулгын табан Улаан туг мүнгэн шантайгаар, мүн табан хоёрдохи, табан гурбадахи шан бии болгогдоо.

ВЕРТОЛЕТ ЗАГАҺАШАДТА ТУҺАЛНА

Вертолёт сөөрэм дээгүүр элин ниидэнэ. Уһанай нюрууда ойрохон ерээд, вертолётчигууд арбан метр ута бүдүүн шланг гаргажа, карп загаһанай түриһэнүүдые уһантай хамта сөөрэм руу гоожуулба.

Хэдэн минутын үнгэрхэдэ, вертолёт дээшээ дэгдээд, загаһа үсхэбэрилдэг томо ажахын оршодог Дондохи Николаевска станци тээшэ шэглэн ниидэбэ. Энэ ажахы сөөрэмүүдтэ табиха загаһа үсхэбэрилдэг юм.

Табан зуу гаран гектар талмайтай шэнэ сөөрэмдэ загаһа үсхэбэрилхэ хүдэлмэри ингэжэ эхилбэ. Энэ сөөрэм Новочеркасска ГРЭС шадар оршодог. В[...] командир А. И. Бородаз[...] бэшэ энэ рейсээ тон ш[...] дүүргэбэ. Загаһанай т[...] брезент амһарта соо хэг[...] дэнэ. Иимэ ашаан гү[...] татадаг.

— Авиаци хэрэглэх[...] түргэнөөр бүтэхэ боло[...] жэ трестые эрхилэгшэ С[...] кин ТАСС-ай корре[...] хөөрэбэ. — Вертолётч[...] гаһашадта туһалхаһаа [...] загаһанай түриһэ [...] Юуб гэхэдэ, удаан саг [...] дэхэдөө, түриһэнэй за[...] сордог бшуу.

Колхозууд болон тр[...] бориин ажахынуудай [...] сөөрэмүүдэй талмай [...] эхеэр мянган гектарар[...] бүхыдөө 3500 гектар [...] рэмүүдтэ 13 миллион [...] табигдаха юм. Намар [...] мянган центнер карп, [...] бик, сагаан амур гэдэг [...] үсхэбэрилхөөр хараала[...]

К. ФИЛИППОВ[...]
ТАСС-ай[...]

Ростов-на-Дону.

ЗУУДАХИ НАВИГА[...]

РЯЗАНЬ. (ТАСС-ай ко[...] мүрэнэй флодой оршо[...] Касимов городто — зу[...] вигациин эхилһэн тухай [...] һэн заншалта гудок [...] Дүршэлтэй капитанууд [...] ченко, В. Коньков ба [...] гэгшэд ашаанай тепл[...] түрүүшын рейсдэ жолоод[...] раа.

Касимовайхид энэ [...] ба миллион хоёр зуу мян[...] но элдэб янзын ашаа зө[...] мянган пассажирые зөө[...] зарнуудтань абаашаха [...]

Донецкэ металлургическа заводой № 4 доменно пеэшэн түсэбһөө гадуур найма мянган тонно шэрэм хайлуулһан юм. Жэлэй эхинһээ энэ түрүү коллектив түсэбһөө гадуур 360 тонноһоо дээшэ булад хайлуулаад байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: № 4 пеэшэнэй түрүү бригадын гэшүүд (зүүн гарһаа) И. Е. Баркалов, В. А. Скачко, А. Ф. Гвоздилко, М. А. Пломадяло ба ахалагша горновой К. К. Растегаев.

ТАСС-ай фотохронико.

АСАРИ ЕХЭ АЛХАМУУД

...үрэлэ Октябриин социалис...ци илажа, манай орондо ...жа һууһан хэдэн олон үн...ытанай хуби заяанда түү...гдөөгүй ехэ хубилалта ...ы. Барга харанхы байдалые ...жэ, үзэсхэлэн зониие хоо...нгажа, ажалгүй хүниие ...й болгожо, үсөөхэн тоото ...лай үгытэй арадай хүзүүн ...айдайлжа һуудаг үе сагые ...гүйгөөр усадхаа.

...ад орондо болоһон хуби...ууд дээрэ хэлэгдэһые гэр...за юм. Хаанта Россиин гээг...изаарнуудай нэгэн байһан ...хүсэн түгэс индустриаль...публика тогтоо бшуу. Ком... партиин ударидалга доро ...э национальна сэсэн мэр...олитикын бэелһэнэй ашаар ...ленность, хүдөө ажахы, ...гэээрэл, литература болон ...лэ туйлай ехээр хүгжөө.

...э зуурахан нюдээ анинад, ...цинин урда тээхи Буряад ... байдал тухай шэбшээд ...род болон буряад ноёдто, ...ан баяшуулда дэбһүүлжэ ... «хара зон». Үгытэй ара...дэдэ түрэлтэн» тингэжэ ... байһан гэхэ.

...та засаг буса түрэлтэниие ...үлхэ тухай хаанаһаа орол...лэй. Хэрбээ һургуули һу...хай хэлэхэ болоо һаа, һайр... юумэ огто үгы байһан. ...ь, 1911 ондо хэгдэһэн бү...й ёһоор, Забайкальска об... буряадай дунда мянган ...найман һурагша хүртэдэг ... Буряад ороной бүхы хүн ...ерэ гаран процентнь үзэг ... мэдэхэгүй байгаа бшуу. ...—1915 онуудай һуралсалай ... Забайкалида болон Эрхүү...губерниин һургуулинуудта ...ол 604 буряад үхибүүд ном ... һэн. Гэхэ зуура тэдэнэй ...нэгэшье басаган үгы бай... Тиихэдэ Шэтын гимназида ..., Эрхүүгэй эрэшүүлэй ...ида хоёр, багшанарые бэл... семинарида дүрбэн буряад ... байгаа.

... буряад үхибүүд тиимэл һаа ...молхи байһан юм гү? Үгы ... Хаанта засаг һураха дуратай ... үхибүүдтэ али болохоор ... үзүүлжэ, һургуулида ... ябадалдань һаад ушаруул...лэй. Тэрэ хашалангуудые ...бжа шадаһан үсөөхэн лэ ...эмэй хэшэгтэ хүртэдэг ...Доржи Банзаров, Матвей ...ов, Галсан Гомбоев, Нико... Болдонов гэгшэд оюун бэли...рүүлжэ, эрдэмтэ зониие гай...а һэмнай!

...ет засаг гэгээрэлэй хэрэгые ... гартаа абажа, үргэн нии...лша арадта эрдэм соёлой зам ... үгөө. Үзэг бэшэг мэдэхэ...бадалые усадхан, хүн зониие ...номтой болгохо гээшэ соё...убисхалай тон шухала зо...уудай нэгэн һэн. Россиин хүн ... дунда үзэг бэшэг мэдэхэгүй ...ые усадхаха тухай Арадай ...арнуудай зүгһөө В. И. Ле...гар табилгатайгаар тусхай ... 1919 оной декабриин 26-...каглагдаа һэн. Тэрэ декре...лгалһанай ёһоор, 8-һаа 50 ...хүрэтэр уншажа, бэшэжэ ...гүй хүнүүд булта түрэлхи ... ород хэлэн дээрэ һураха ... байгаа.

...он түрын удха шанартай ...ехэ зорилгын табигдаад бай...хорёод онуудаар, мүн хой... үенүүдтэшье Буряадай ...на организаци эмхидхэлэй ...дэлмэри ябуулаа.

...дөө. Буряадай автономито ...ликын бии болохо үедэ арадай гэгээрэл совет гуримаар байгуулагдаһан байгаа. Октябриин хубисхалай 10 жэлэй ойдо Буряадай республика дотор юрэнхы эрдэмэй 357 һургуулида бүхы дээрээ 24.800-аад һурагшад һуража байһан юм. Багшанарай тоо хоёр дахин олошоржо, 800-аад хүн болоо. Эдэ баримтанууд 1971 ондо хэблэгдэһэн «Буряадай АССР-эй арадай ажахы» гэжэ статистическэ согсолборн сооһоо абтаба.

Арадай гэгээрэлэй хүгжэлтэдэ мүнгэн зөөри ехээр һомологдодог болоһон байгаа. 1928 ондо 8 миллион түхэриг һомологдоһон гэхэ гү, али 1923 онтой сасуулбал, гурба дахин ехэ болоһон байба.

1930—1931 онуудай һуралсалай жэлһээ эхилжэ, Советскэ Союз дотор бүгэдэ ниитын уялгата эхин һуралсал бэелүүлэгдэжэ захалаа һэн. Тиимэһээ 1930 оной августын 27-до партиин Буряадай обком тэрээн тухай тогтоол баталһан юм. Тэрэ тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула һургуулинуудые олоор барюулха, тэдэнэй һуралсалай болон материальна үндэһые һайжаруулха, мүн багшанарые бэлдэхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулагдажа эхилээ. Тингэжэ 1934 ондо республика доторнай бүгэдэ ниитын эхин һуралсал бэелүүлэгдээд шахуу байһан. Тэрэ үедэ юрэнхы эрдэмэй 511 һургуулида 54.600-һаа үлүү һурагшад ном үзэжэ байгаа. Найман—арба нэгэн наһатай бүхы хүүгэдэй 94,2 процентнь һуралсалда хабаадуулагдаад байгаа.

Гушан дүрбэн онһоо бүгэдэ ниитын уялгата долоон жэлэй һуралсал тухай асуудалай табигдахада, республика доторнай горитойхон хэмжээнүүд абтажа эхилээ. Теэд түүхэтэ тэрэ добтолгыемнай фашис Германиин үүсхэһэн дайн таһалдуулаа.

Имагтал СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1949 ондо тогтооһоной ёһоор, дүрбэн класс дүүргэһэн бүхы үхибүүд табадахи класста заатагүй һураха уялгатай болоо. Ингэжэ орон доторнай, мүн манай республикада бүгэдэ ниитын долоон жэлэй һуралсал бэелүүлэгдэжэ эхилээ һэн.

1958 ондо һургуули тухай хуули баталагдаа һэн. Буряад орондо бүгэдэ ниитын долоон жэлэй һуралсал бэелүүлэгдээ гэжэ тоолохододо болохо гээд Хуули дотор тэмдэглэгдээ һэн. Тиигэжэ ороноймнай бүхы һургуулинуудай, тэрэ тоодо Буряадай республикын һургуулинуудай урда бүгэдэ ниитын найман жэлэй һуралсал бэелүүлхэ зорилго табигдаһан юм. Мүнөө үедэ республика доторнай тэрэ зорилго бэелүүлэгдээ гэхэдэ болохо.

Һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин эрид һайжаруулагдаһанай, мүн һурагшые нэгэ класстань хоёр жэлдэ һуулгахагүйн түлөө эхилһэн тэмсэлэй ашаар республикымнай эдиршүүл найман жэлэй һургуули амжалтатайгаар дүүргэхэ аргатай болоо гээшэ. Гадна хүдөөгэй һургуулинууд шадар интернат олоор баригдана, һунаагдаһан үдэртэй бүлэгүүд эмхидхэгдэнэ. Мүн гэртээ ядамаг байдалтай хүүгэдтэ һуралсалай жасаһаа туһаламжа үзүүлэгдэнэ. Эдэ бүгэдэ һайн нүлөө үзүүлнэ гээшэ ааб даа.

Найман жэлэй һуралсал бэелүүлхэ гээшэмнай социалис Буряадай түүхэдэ политическэ, соёлой ехэ удха шанартай үйлэ хэрэг гэжэ харагдаха ёһотой бшуу. Тэрэнэй гол удха шанар юун бэ гэхэдэ, бүхы залуушуулые дунда эрдэмтэй болгохо арга боломжо олгоно ха юм.

КПСС-эй XXIV съезд элдэб янзын мэргэжэлтэдэй бэлэдхэлэйнь шанарые, ухаан бодолойнь ургалтые эрид дээшэлүүлхэ эрилтэ табяа ха юм. Имагтал хүн зоной юрэнхы эрдэм дээшэлүүлһэнэй ашаар мэргэжэлэй, ажалай үйлэдбэриин шанар дээшэлхэ юм. Тиихэдээ бүгэдэ ниитын юрэнхы эрдэмэй һуралсал бэелүүлхэ эрилтэ хадаа экономикын, наукын, соёлой болон манай общественной бүхы талын хүгжэлтэһөө унгитай. Эрдэм-техникын дэбжэлтын үе сагта һургуулитай, мэргэжэл һайнтай хүнүүд хэрэгтэй болоно ха юм. Тиимэл хадань юһэдэхи табан жэлэй туршада бүхы залуушуул дунда эрдэмтэй болгогдохо ёһотой.

Энэ талаар республика доторнай юун хэгдэнэб? Тус асуудалда харюусахын тула тоо, баримтануудые сасуулаад туршая:

(һуралсалай жэлнүүд)	(Дунда һургуулинуудай тоо)
1932—1933	2
1950—1951	54
1965—1966	121
1970—1971	188

Эндэ үгтэһэн таблицаһаа уламжалхада, һүүлэй жэлнүүдтэ дунда һургуулинуудай тоо улам түргөөр олошорһон байна бшуу. 1971 ондо 7800 хүн арбан класс дүүргээ. Энэ хадаа 1961 ондо нэгэдэхи класста ороһон хүүгэдэй 71,8 процентнь арбан класс дүүргэжэ гараһан гэхэ гү, али 1966 ондо дунда һургуули дүүргэгшэдэй тооһоо 2,5 дахин олон байна.

1971 ондо 16.279 хүн найман класс дүүргэжэ гараа. Тэдэнэй 63,1 процентнь юһэдэхи класста оронхой. 24,9 процентнь ПТУ-да, техникумдэ, үдэшын болон заочно дунда һургуулида һуралсалаа үргэлжэлүүлнэ.

Совет засагай үедэ арадай гэгээрэлэй талаар асари ехэ алхамууд хэгдээ гэжэ дээрэ дурсагдаһан баримта гэршэлнэ.

Арадай гэгээрэлэй хүгжэлтэ имагтал тоо, баримтануудаар тодорхойлогдодог бэшэ. Тэрэнэй хажуугаар эрдэм һуралсалай шанар һайжаруулагдана ха юм. Гадна бидэ сэдьхэл бодолоороо баян, марксистско-ленинскэ үзэл сурталда шүтэнги хүнүүдые һургажа гаргаха уялгатайбди.

Зааһан юумэеэ бүхы шабинартаа эрхим һайнаар ойлгуулая» гэһэн уряатайгаар Москвагай багшанар Советскэ Союзай һурагшанарта хандаһан байха юм. Энэ хадаа имагтал үгын зугаа болгоһон ябадал бэшэ, харин үе сагайнгаа эрилтэһээ үндэһэлэгдэһэн уряа. Юуб гэхэдэ, үзэһэн юумэеэ һайнаар ойлгохо тумаа үхибүүд журам һайнтай, хүмүүжэнги байна бшуу. Юундэб гэхэдэ, шэнэ программа ухаан бодолыень хүгжүүлэн һургаха эрилтэ табина. Тиимэл хадань, Советскэ Союзай, тэрэ тоодо Буряад ороной багшанар москвагайхидай уряае нэгэн дуугаар дэмжээ.

Аха дүү Совет республикануудай багшанартай хамта Буряадай арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд СССР-эй тогтоһоор 50 жэлэй һайндэрые ажалай бэлэгтэй гээр угтаха гэжэ эрмэлзэн, бүхы эрдэм бэлигээ, хүсэ шадалаа, дүршэл шадабарияа эдир үетэниие хүмүүжүүлгэдэ зорюулан ажаллажа байна.

С. ДМИТРИЕВ,
Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министр.

ТААРУУ ХУБСАҺАН —БЭЕЫН ШЭМЭГ

Хабар-нажарай дуулим саг. Энэ үедэ газар дайда һэргэжэ, хүхэ ногоон тэрлигээ хэдэрээд, үнгэ бүриин сэсэгээр бэеэ шэмэглэдэг гээшэ ааб даа. Мүн хүнүүдшье үбэлэйнгөө хубсаһые дулаан сагай нимгэн хубсаһаар һэлгэдэг. Илангаяа эхэнэрнүүд элдэб үнгэтэй ялагар салагар плати үмдэжэ, хүнгэхэнөөр хубсалаад ябахые хүсэдэг ха юм.

Тиимэһээ нийслэл хотымнай моодын байшан ажалшадай эрилтэ хангахые оролдоно. Захил хэгшэдэй асарһан бүдөөр хубсаһа оёдог. Мүн баһа моодын байшан янза бүриин үнгэтэй бүдүүдые пэзлэн абахыень хүнүүдтэ дурадхадаг. Эндэ ерэгшэд дуратай бүдөө худалдан абажа, захил хэхэдэнь болохо.

— Дулаан сагай ерэхэдэ захил хэгшэдэй тоо олошордог. Тиимэһээ манайшье ажал ехэ болодог. Мүнөө толгойгоошье үргэхэ сүлөөгүй болонхойбди, — гэжэ тус байшангые даагша Л. М. Шангаева хөөрэнэ.

Энэ коллектив оройдоол 9—10 хүнһөө бүридэдэг. Тиигэбэшье эбтэй эетэйгээр ажаллажа, ажалшадай захилые гүйсэд хангахые оролдодог. Мүнөөмнай ажаһуудалай эрилтэ хангадаг байшангууд республикымнай тосхонуудта жэл бүри олошорно.

Гэбэшье Улаан-Үдын моодын байшанда захил хэхэ дуратайшуул хүдөө тосхонуудта үшөөл олон байһаар.

Моодын байшангай оёдолшод гол түлэб зунай нимгэн хубсаһа (кофто, плати, юбкэ), костюмуудые, эрэшүүл, эхэнэрнүүдэй үбэлэй пальто оёдог байна. Хубсаһа эсхэхэ, оёхо дүршэл гарахадань ГПТУ-гай һурагшадта эндэхи оёдолшод ехэхэн туһаламжа үзүүлжэ байдаг.

Эрэшүүлэй гадар хубсаһа оёдог мастер Анна Германовна Черноярова үдэр бүриингөө даабариие 110—115 процент дүүргэдэг. Үнинэй оёдолшон Татьяна Павловна Башкуева бусадһаа гээгдэхэгүйе оролдон ажаллана. Энэ эхэнэр гол ажалаа хэхэһээ гадна, залуушуулые һургаха хэрэгтэ ехэхэн анхаралаа хандуулдаг. Мүн эхэнэрнүүдэй гадар хубсаһа оёдог мастер М. Г. Архипова энэ жэлдэ амжалтатай һайнаар ажаллана. Моодын байшан байгша ондо түрүүшын кварталай түсэбые 106,7 процент дүүргэжэ шадаа.

Байгша оной хабар-зунай моододо шэнэ юун бии гээшэб гэжэ тус байшангай конструктор-модельер Нина Николаевна Мазуренкэһээ асуубабди.

— Энэ жэлдэ эхэнэрнүүдтэ гол түлэб нейлон, капрон, акрилин гэхэ мэтэ хэмэл утаһа холижо нэхэһэн пумаажан бүдөөр оёһон зунай пальто болон плати һайхашаагдаха байна, юуб гэхэдэ, иимэ пальтонуудые үмдэн дээрэ үмдэхэдэ тааруу зохидоор харагдадаг, — гэжэ Нина Николаевна хөөрэнэ.

Элдэб янзаар эсхэжэ оёһон юбкэнүүд олон байха. Жэшээлхэдэ, һөөлжүүгээр хайшалжа эсхэһэн һалбагархан хормойтой юбкые эхэнэрнүүд зундаа үмдэхэ. Тиихэдэ национальна маяг түхэлтэй хубсаһан олоной анхарал татадаг...

Мүнөө олон янзын үнгэ ниилүүлжэ оёһон хубсаһан һайхашаагдадаг болоо. Сэнхир, ягаан, ногоон, улаан үнгэнүүд һайханаар харагдана.

ТАНИИЕ ХЭР ХАНГАНАБ?

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: оёдолшон А. Черноярова.

М. СУТУРИН.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

КОЛХОЗОЙ ГЭШҮҮД ОЛОШОРНО

Татарай АССР-һээ манай республикада олохон гэр бүлэ нүүжэ ерэбэ. Тэдэнэй найманиинь Яруунын аймагай «Победа» колхоздо эльгээгдээ.

Тус колхозой түрүүлэгшэ Д-Н. Б. Дымбрылов, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ажалай нөөсэ хэрэглэхэ талаар управлениин Яруунын аймагтахи түлөөлэгшэ Г. П. Туезов гэгшэд нүүжэ ерэһэн гэр бүлэнүүдые хани халуунаар угтан абаһан байна.

Колхозой түб һууринда үнгэргэгдэһэн уулзалга дээрэ колхозой партийна эхин организациин секретарь Г. Д. Цыдыпов болон правлениин гэшүүд нүүжэ ерэгшэдэй ажалдань амжалта, шэнэ нютагтаа жаргалтай ажаһуухыень хүсэбэд.

— Манай ажахыда мүнөө дээрээ олон үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд (буряад, ород, татар) бии болобо гээшэ. Бултадаа нэгэ хүндэл эбтэй, эстэй эрхим һайнаар хүдэлхэ ёһотойбди, — гэжэ парторг тэмдэглээ.

Мүн тиихэдэ нүүжэ ерэгшэдэй зүгһөө С. П. Васильев үгэ хэлэхэдээ иигэжэ тэмдэглэһэн байна:

— Бидэнэр һайн дураараа энэ колхоздо хүдэлхөө шиидэһэн байнабди. Олохон нүхэднай олон янзын мэргэжэлтэй. Тиимэһээ бидэнэр колхозойнгоо ямаршье ажалда үнэн сэхээр хүдэлхөөр бэлэмди. Бидэнэрэй ажалаар колхозой хүтэлбэрилэгшэд, хүдэлмэришэд сэдьхэлээ хананги үлэхэ бээз гэжэ найдуулнаб.

В. БАЙБОРОДИН.

Матвей Осодоев

Баршуудхын Дүүхэй

туужаһаа хэһэг

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь апрелиин 27, 30-най, майн 5-най номернуудта).

Тэрэ үдэшэ Шадаан үбэлэйнгөө гэртэ юундэшьеб даа ороогүй һэн.

* * *

Арбаад хоног тухай Шадаанине хараагүй байһандаа Дүүхэй бүтүүхэнээр баясажа, тайгаһаа хэзээдэшье бүүхэн бусаһай гэжэ бодохо юм. Шара саһанай малгайлан унахатай хамта Баадха баян нютагайнгаа мэдээжэ ангуушадые абаад, хэды үдэрөөр агнуурида гарадаг заншалаараа гараһан байгаа. Зарим хүнүүд гэртээ хэдышье сүлөөгүй һаа, баянай мэдэлһээ гараха эрхэгүй һэн тула тайгада гаралсаха баатай болоо һааб даа. Шадаан юунһээ гээгдэхэ бэлэй. Ан гүрөөл гүйдэл дундань онобшолон буудажа унагаадагшьегүй һаа, олзоборилһон бүхы ангуудыень өөрөө алажархиһан мэтээр маһалзагша бэлэй.

Баадха Шадаан хоёрой үгыдэ хүл хүнгэдашэнхэй, хадам эхынгээ зараһан тээшэ гүйжэ, гэр доторхи ажал хүдэлмэриинь хам-хум хэжэрхинэ. Һара жэлээр угаагдаагүй, хараха танаггүй болотороо эһэ тортогто хушагдашаһан үбэлэйнь гэрые элһээр үрэн байжа угаагаад, эмхи гуримтай болгожорхиходонь, Захруун хүгшөө досоогоо баясажа, ажалша бэрхэ, һүбэлгэн ухаансар бэритэй болоһомни хүрөө гээшэ, хүбүүмни газардахагүй» гэжэ шэбшэхэ юм. Хадам эхынгээ дурые буляажа, этигэл найдабариинь харюулжа шадаһан Дүүхэй Шадаан Баадха хоёрой тайгаһаа ерэтэр эндэһээ тэрьедэжэ, Үлеэ нютагаа ошохо хүсэлтэй байгаа.

Теэд энэнь бэелүүлэгдээгүй бэлэй. Юуб гэхэдэ, Захруун хүгшөө бэриеэ хашаа сооһоо гаргаагүй һэн.

Нэгэтэ эртэ үглөөгүүр Захруун хүгшөө Дүүхэйе жаахан таһалгада оруулаад, шабар пеэшэн дээрэ, мүн пеэшэнэй хажуудахи табисуур дээгүүр тойруулжа табигданхай модон төөрсэгүүд соохи һүнэй сүсэгы хуулажа абахыень заажа үгэбэ. Өөрөө һөөл бардаастай юумэ тээ саанахана ошожо һуугаад, яаралгүйхэн тамхилжа оробо. Мохитошоһон гааһаяа шаршаганатар һоросогоон буурал хүхэ утаа үһээ өөдэ бушхуулан һуухыень харахада нэгэл тиимэ хайрлахаар, энэ дэлхэй дээрэ Захруунһаа жаргалтай гү, али зоболонтой хүн үгы гэжэ һанахаар бэлэй. Захруун хүгшөө, үнэхөөрөөшье. жаргалтайб гэжэ һанажа болоо. Харин Дүүхэйдэ эдэнэй зөөри зөөшэ огтошье хэрэгтэй бэшэл даа. Үгытэй зониие бэгзытэрнь зараад, тэдэнэй ашаар тэһэртэрээ баяжадаг хүнүүд далан долоон нүгэл бэедээ абадаг, тэрэ зөөринь һүүлэй һүүлдэ хумхиин тооһон боложо һаладаг юм гэжэ эсэгынгээ хэлэдэгые басаган мартадаггүй.

Ори гансахан үнеэнэйнгээ һү төөрсэгтэ хэжэ хүшөөгөөд, дээрэхи сүсэгыень наринаар хуулажа һураһан басаган мүнөө тэрэниинень бүришье бэрхээр абажа, тоһо ашалдаг хобшогор ута түйсэ уруу хэнэ. Хюһаран үнеэдэй һүн үдхэн байжа, хурга тухай зузааншагаар хүшэһэн үрмэ хуулахада аятай, хүнгэншье ааб даа. Үнөөхи хобшогор ута түйсынгөө дүүрэхэ болоходо Захруун бүри урмашажа, долёобор хургаараа догоодожо абаад лэ, амтархан долёохо юм.

— Эдэ төөрсэгүүдэйтнай тоогоор бараглахада, үнеэдээр олон хат,— гэжэ Дүүхэй дуугарба.

— Олон ааб даа.

— Хэды толгой болодог бэ?

— Хэды юм бэ-э, юрэдөө, мэдэгшэгүйб. Хашаагаар дүүрэн байгшал даа.

— Мүнөө хэдынь һаагданаб?

— Бү мэдыш, юрэдөө. Үбэлэй хүйтэнэй үеэр олонхи боомонорынь бухада гэшхүүлээд, үни заяанай хожороод, мүнөө дэлэнтэжэ ябанал хаш даа.

— Иимэ олон үнеэдые хайшан гэжэ һаажа үрдинэбта?

— Юундэ би һааха болоо хүнбиб? Үнөөхи зарасанарынь һаагаа юм бээз. Үдын эдеэн болто һаажа захалдаг. Ошожо харахабди.

—Энэ ээдэһэн һүеэ хаана хэнэ бта? Али газаа хаяна гүт? —гэжэ Дүүхэй һураба.

— Хаяха гэжэ юун байхаб даа. Үнөөхи зарасанарнай гэртээ абаадаад, сурба нюсэгэн үхибүүдээ бардайтарнь эдеэлүүлдэг бэшэ юм гү даа, юрэдөө.

Үдын эдеэнэй урдахана хүнэгүүдые һэнжытэрнь бариһан басагад шэмээгүйхэн һубарилдан орожо, үнөөхи төөрсэгүүд соохи һү эюулжэ хээд, хооһорһон амһартануудыень ялайшатарнь угаажархиба. Бэритэй болоһыень үни хада дуулаһаншье һаа, мүнөө болотороо Дүүхэйе адаглан хараагүй ябаһан басагад хажуугаарнь гарахадаа доро дохисогоожо, шарайшалан хараад бэлэй. Захруун хүгшөөгэй булангиртай муухай харасаһаа далтирһан басагадтай хөөрэлдэхэ аргагүйдөө Дүүхэй голхорон уйдажа, хэзээ нэгэтэ энэ гэрһээ тэрьедэхэ тухайдаа бодохо юм. Теэд хайшан гэжэ тэрьедэхэб? Үдын һаамай үедэшье тэрьедэжэ шадаагүй бэлэй.

Һаамхай үнеэдээ харуулхаяа дахуулжа гараһан Захруун, бэриһээ алхамшье холо ошоногүй, ээм мүрөө хабирсалдахаһаа нааша зэргэлээд ябаа һэн. Хашаагай баруун хойто буланда ерэхэдэнь, бүришье өөдэгүй ушар тохёолдобо. Нямбал зөөлэн харасатай басаган, одоо Дүүхэйн дүтэлхэ үедэ эрээгшэнэй хүхэ шобторжо, хүнэгөө дүүргэхэ болоод һуугаа. Баруун гартаа ташуур баринхай, галуун мэтэ гогор-гагар гэшхэлһэн Захруунайн дүтэлхэтэй хамта үнөөхи муу зантай эреэгшэн хажуу тээшээ халба һүрэжэ, үнеэнэй хүлдэ дайрагдаһан хүнэг хүнтэржэ, һүн адхаршоо һааб даа. Бэеэ хэзээдэшье буруушаадаггүй, хододоо зүб юумэ хэнэб гэжэ һанадаг хүгшөөгэй шэг шарайнь гансата хубилаадхиба. Айжа мэгдэһэн зараса басаган саһан шоройн шэртой холисолдоһон һүеэ хамажа абаад лэ, хүнэг уруугаа хэжэ оробо. Захруун хүгшөө бүри сухалдажа, урагшаа даб гэхэтэйгээ хамта басаганай нюрга аһан шадалаараа ташуурдажа мэдэбэ. Хүгшөөгэй хэрзэгы муухай аашые һайса мэдэхэ болоһон, заримдаа ташуурдуулаадшье үзэһэн һаалишадай нэгэнииньшье буруушаахые зүрхэлбэгүй. Захруунда ташуурдуулһан басаган хоёр гараараа толгойгоо халхалан:

— Би зэмэтэй бэшэлби, хайрлыт, — гэжэ ёолон байжа гуйба.

— Юундэ зэмэтэй бэшэ юмши? Тээсгэн баһа иигэжэ һүеэ адхуулаа һэмнайш. Али зөрюута тингэнэ гүш? — гэжэ ябжаганаад, басаганай нюрга руунь үшөө нэгэ буулгаадхиба.

— Ташуураа далайхадатнай үнеэн сошоо ха юм.

— Үшөө тингэжэ хэлэхэшни дуталдаа бы, хара эмэ! Хүнэгөө бүхөөр хабшаад һуухаяа ягаа хүмши! Маа, үшөө энээхэниие эди! — гэжэ Захруунайн даб гэхэтэй хамта Дүүхэй тэсэнгүй, ташуурайнь бүреэдэ аһалдашоо һэн.

— Энэ басаган халташье зэмэтэй бэшэл. хайрлыт, болнит! — гэжэ Дүүхэйн эбдүүсэнгеэр хэлэхэдэ, бүри һаяхана аниргүй байһан һаалишад бүгэдөөрэн зориг орожо, галзуурһан Захрууниие тойрошобо. Сурхирса бархиржа хэбтэһэн басагые дүмэн бодхоохоодонь, үмхиржэ дагдайшаһан хүдэһэн дэлэгэйнь ара хахаршанхай, баруун хасарһаань шуһан зурлаатан гоожохо юм. Шүдөө зуунхай, нюдөө үзүүрлэнхэй, нюдаргаа зангиданхай һаалишадые харахадаа Захруунай жэхыдэһэниинь хүрэжэ, гэдэргээ үлэ мэдэг сухарнба. Теэд гэнтэ зориг ороһон зарасанарай дүхэригһөө тиимэ бэлээр гарахань бэрхэтэй байгаа бэлэй.

Хэрбээ энэ үедэ Баадха Шадаан хоёрой агнууриһаа бусажа ерээгүй һаа, юун болохо һэм, бү мэдээ. Зүгөөр Дүүхэйн байдал бүри доройтожо, хабар болотор Баадха баянай арһа шүрбэһэ элдэжэ, яһанай тоһо бусалгажа зобоо һэн. Хэды дахин тэрьедээд лэ баригдаа.

Нэгэтэ һүниин харанхыгаар зугадажа, арбаад модоной зайда ошоод ябатарнь араһаань моридой туруунай түбэрөөн дуулдаадхиба. Талаан буруутахада һара гарашаһан байжа, оршон тойрон гэрэлтэй. Эмээл моритоной бүри ойртохотой сасуу Дүүхэй харгыһаа халба харайжа, хоргодохо һанаатай бургааһа харгаанатай газар бэдэрээд гүйбэ. Хуһан зуданиие гаталаад, талада гараад ябаһан тулань бэеэ нюуха хонхор жалга, бургааһа, боролжотойшье газар гэжэ үгы. Аргаа барагдахадаа Дүүхэй, гүйдэл дундаа хурьган дэгэлээ урбуулжа үмдөөд, эльгэбшэлэн хэбтэшэбэ. Эжынь дэгэл һөөл зохидоор анхилаад, тоонто нютагынь зэлүүдгүй һанагдаба. Моридой табараан, хүнүүдэй хараал бүри дүтэлбэ. Басаган амияа дараад шошэргэнэжэ хэбтэбэ. Тэдэ обёорбогүй. Эмээл моритон хажуугаарнь харайлган гарашалай. «Һайнши даа, эжым дэгэл. Намайгаа аршалбаш» гэжэ гүбэнөөд, толгойгоо халта үндылгэхэтэйнь адли Баадха баянай агнуурида дахуулжа гарадаг нохойнууд дээрэнь аржаганалдан буушаба. Буруугай шэнээн нохойнууд басаганай дэгэлые удара зулгаан нилээд үнгэбэ. Хэрбээ эмээл моритойшуулай һөөргоо үрдижэ ерээгүй һаа, галзуурһан нохойнууд Дүүхэйн амин голдешье хүрэжэ байха һэн. Мүр дээрээ хэдэрхын аргагүй болотороо улаа-залара татуулһан дүтэлээ бариихай, һүниин аалин һэбинэндэ найгаргажа ябаһан бэриеэ Баадха баян огтошье хайрлаагүй, харин солгёо дошхон моринлоо гэшхүүлхэһээ нааша урдаа туужа, ташуурда ташуурдаһаар гэртээ асараад, «оргодог үлэгшэн, одоол хаанашье ошожо шадахагүйш!» гэжэ бадараад, үнөөхи нойтон арһанай эхүүн үнэргэ шэнгэшэһэн гэртэ оруулжа, арбаад хоногоор холсодходо һуулгажархиба.

(Түгэсхэлынь хожом гараха).

«ЭХЭ-ГЕРОЙ» ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ОЛГОХО

Арба, арба гаран үхибүүдые түрэжэ, хүмүүжүүлһэн эхэнүүдтэ «Эхэ-Герой» гэһэн хүндэтэ нэрэ, зэргэ олгохо тухай Указ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1972 оной апрелиин 26-да абаба. Тэдэндэ «Эхэ-Герой» гэһэн орден, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдаха.

БУРЯАДАЙ АССР-һээ:

Баирова Мария Цыдыповнада — Зэдын аймагай Борьёогой совхозой хүдэлмэришэн.

Дондокова Цырен-Надмит Дондоковнада—Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

Дылгырова Мария Карповнада—Сэлэнгын аймагай Галуута-Нуурай һууринда ажаһуудаг гэрэй эзэн эхэнэр.

Цыбикова-Ванданова Цыден-Еши Цырендоржиевнада—Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

Юртвенсон Зоя Михайловнада—Прибайкалиин аймагай «Прибайкалец» колхозой гэшүүн.

ХҮРШЭНЭРЭЙ ҺОНИН

...ҮРҮҮШҮҮЛДЭ — ТУГ

...йтын районой «Путь Ильи... колхозой малшад ниитын ... малай үбэлжэлгые эмхи...һаар үнгэргэжэ байна. ...ой түб Сагаан-Уула тосхо...ёлой байшан соо хүн зон ...о сугларба. Могойтын район...едэй гүйсэдкомой түрүү... Д. М. Митупов ажахын ...дые туйлаһан амжатаарнь ...ар амаршалаад, КПСС-эй ... болон райтүйсэдкомой ...агын Улаан туг барюулба. ...хозой түрүүлэгшэ К. А. ...шинов харюугай үгэ хэлэ...аа баяр баясхалан хүргөөд, ...а үшөө һайнаар ажалла... колхознигуудаа урялаа.

ШЭНЭ ХАЛААН

Дульдаргын районой колхозууд механизаторнуудые бэлдэхэ асуудалда ехэ анхарал табидаг болоо. Ленинэй нэрэмжэтэ, «Родина», «Эрдэм» колхозуудта Могойтын техническэ мэргэжэл шудалха училищиин филиалнууд нээгдээд, тэндэ хамта дээрээ 70 хүн һуража, механизаторай мэргэжэлтэй болобо.

Тиихэдэ Свердловэй нэрэмжэтэ, «Онон» колхозуудта Хада-Булагай техническэ мэргэжэл шудалха училищиин филиалнууд нээгдэһэн байгаа. Тэндэнь хамтадаа 55 хүн һуралсаа.

Энэ жэлдэ үшөө шэнэ 6 филиал нээгдэхээр хараалагдана. Свердловэй нэрэмжэтэ колхоздохи филиалда 27 хүн һурахаар бэеэ зэһэнхэй. Тэдэнэй дунда нёдондо арбадахи класс дүүргэһэн залуушуул олон.

ЭХЭНЭРНҮҮД МАГТААЛТАЙ

Мария Потехина, Надежда Максимова, Татьяна Басова гурбан Дульдаргын районой «Сельхозтехника» нэгэдэлэй МТМ-дэ хүдэлдэг юм.

Тэдэнэй нэгэн — Мария Ивановна Потехина эндэ хорёод жэл соо хүдэлнэ. Тэрэ табан үхибүүнэй эхэ. Энэ чүхэр өөрынгөө ажалда оролдосотойгоор хандажа, даабарияа ходо үлүүлнэ. Тиигэжэ коллективэйнгээ дунда хүндэтэй болонхой.

«Ажалша бэрхэ эхэнэрнүүд даа» гээд тэдэнэр тушаа эндэ хөөрэлдэдэг болоһон байна.

АРТИСТНАР АЙЛШАЛБА

Буряадай АССР-эй «Байгал» гэжэ дуу болон хатарай ансамбль Сагаан-Уула нютагаар айлшалба. Энэ олондо мэдээжэ болоһон коллективэй концерт Б. Ямпиловай В. И. Ленин тухай дуугаар эхилээ. Ансамблиин эхэнэрнүүдэй вокальна бүлэг «Алдарта Байгал» гэжэ дуу ирагуу гоёор гүйсэдхэжэ, олоной анхарал татаһан байна.

ҺААЛИШАДАЙ ҮДЭР

Урда-Агын Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд һуурин тосхоноо, малайнгаа фермэ, отарануудые ариг сэбэр байлгахын тула ехэ оролдолго гаргана. Тус колхоздо санитарна комисси эмхидхэгдэжэ, сельсоведэй, профсоюзай месткомой, медпунктын түлөөлэгшэд оролсоо. Комиссиин гэшүүд колхозой малай байрануудаар ябажа, ариг сэбэрые шалгаба.

Һүүлээрнь Баруун-Хуурайн һаалиин фермэдэ һаалишадай үдэр үнгэргэгдэжэ, «Ариг сэбэрые яажа сахихаб?» гэһэн асуудал зүбшэгдөө. Энэ асуудалаар медпунктын фельдшер В. Цымжитова, эхэнэрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ Ж. Ешиева болон бусад үгэ хэлэһэн байна.

«Агын үнэн» газетэһээ абтаба.

...лаан-Үдын Октябрьска... Терешковагай нэ... үйлсэ.

...А. МАНТАЕВАЙ фото.

ЗАНШАЛТА хорин гурбадахи...

«Буряад үнэн» газетын дамжуулгын кубок, шагналда хүртэхэ заншалта эстафетэ үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Улаан-Үдэ хотын Соведүүдэй талмай дээрэ үнгэргэгдэбэ. Хорин гурбадахияа үнгэргэгдэһэн энэ эстафетэ манай ороной — ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаба. Тиимэһээ һонирхолтой урилдаанда хото, хүдөөгэй олон тоото спортсменүүд хабаадалсажа, спортдо дуратайшуулые баясуулаа.

— Энэ жэлэй урилдаан хэзээ хэзээнэйхиһээ олон спортсменүүдые хабаадуулба. Урдандаа гансал Улаан-Үдэ хотын спортын бүлгэм, һургуулинуудай коллективүүд хабаадалсадаг һаа, мүнөө Загарайн аймагай Хандагатайн леспромхозой, Улаан-Үдын хүдөөгэй, Кабанскын аймагуудай олохон һургуулинууд хабаадалсаха болоод байна, — гэжэ мүрысөөнэй главна судья В. М. Цинкер баясаһан.

Энэ үдэр бүрхэгшэг, бага зэргэ һалхитай байгаашье һаань, спортын урилдаагаар һонирходог хотымнай ажалшад үйлсэ, талмайнуудтаа гаража, хурдан солбон спортсменүүдэй урилдахые хаража урмашаһан, түрүүлэн эстафетэеэ асарагшадые амаршалһан байна. Угтамжын прагуу гоё хүгжэмэй зэдэлгэн доро спортсменүүдэй урилдаанда бэлэн болоһон тухайнь мүрысөөнэй главна судья В. М. Цинкер гэгшын мэдээсэһэнэй удаа үдэрэй 12 часһаа урилдаан эхилэ.

Эгээн түрүүлэн найман жэлэй һургуулинуудай дундаһаа басагад урилдаанда табигдажа, үйлсэ, талмайда сугларагшадые һонирхуулба. Команда бүхэнһөө хабаадалсаһан арба нэгэн басагад эстафетэеэ бусадһаа түрүүлэн дамжуулхаар зай бүхэндэ ана мана урилдаһаар саашална. Арба нэгэн зайда урилдаһан эдэнэр сооһоо Кабанскын аймагай Сэлэнгын найман жэлэй һургуулиин түлөөлэгшэ бусадһаа хорёод секундаар урилдан ерэжэ, финишэй лентэ таһална. Тиигэжэ эдэнэр дүрбэдэхи жэлээ таһалгаряагүй манай газетын дамжуулгын кубогта хүртэбэ.

— Манай командын гэшүүд алиниинь алин гэшэгүй энэ урилдаанда бэлдэһээр үнинэй һэн. Стартһаа гараһан Ольга Петрова эстафетэеэ бусадһаа түрүүлэн нүхэртөө дамжуулхадань, нүгөөдүүлынь зай бүхэндөө түрүүлһээр түрүүлжэ гараһан байна, — гэжэ Сэлэнгын найман жэлэй һургуулиин физкультурын багша В. Д. Чимитов омогорхоно. — Удаадахи зайда урилдаха хүбүүднайшье мүхөөгөө абтахагүйл ха, — гээд, тэрэ үгэеэ үргэлжэлүүлнэ.

Хоёрдохи ээлжээндэ урилдаанда табигдаһан хүбүүдэй дундаһаа, нэрэээшье, Кабанскын аймагай командын түлөөлэгшэ Александр Соболев бусадһаа түрүүлэн фиништэ хүрэжэ ерэбэ.

Арбадахи классай һурагшадай урилдаха ээлжээнэй гарахада, городой 65, 42, 50-дахи һургуулинуудай тренернүүд хүлгөөтэй. Юуб гэхэдэ, эдэнэрэй хоорондо жэл бүри шанга тулалдаатай урилдаан боложо, али нэгэ командань эндэ түрүү һуури эзэлдэг байһан.

Урилдаанай эхилһээр арбадахи минутын ябажа байхада, финиш дээрэ байһан хүбүүд «манай команда түрүүлхэнь» гэлдэн тоосолдоноод. Үбсүүндээ 50-дахи номертой басаган түрүүлэн гүйжэ ябаһан үетэнөө ахяад лэ фиништэ хүрэбэ. Тиигэжэ 50-дахи һургуулиин Оля Хомякова командаяа түрүү һуурида гаргалсажа, баяр ёһололой шаг шууяан болошоно. Тус һургуулиин команда зайнуудаа дүн хамтадань 10 минута 22 секунда соо гаталжа, түрүү һуури эзэлбэ. 10,24—10,25 секунда соо зайнуудаа гаталһан 42, 65-дахи һургуулиин команданууд удаадахи һууринуудые эзэлээ.

Эдэнэй удаа урилдаанда гараһан хүбүүдэй дунда баһал шанга тэмсэл болоно. Эндэ 65-дахи һургуулиин хүбүүд — Геннадий Унагаев түрүүтэй финишэй лентэ таһалба. Эдэнэр зайнуудаа 8 минута 43 секунда соо гаталһан байна. Удаадахи хоёр һууриие 13, 35-дахи һургуулинуудай команда эзэлээ.

Һурагшадай удаа ГПТУ, үйлэдбэриин коллективүүд урилдажа эхилбэ. Мүрысөөнэй дүн гаргахада, ГПТУ-гай спортсменүүд сооһоо юһэдэхи ГПТУ-гай басагадай, үйлэдбэриин коллективүүдэй дундаһаа Загарайн аймагай Хандагатайн леспромхозой команда эрхимлээ.

Һүүлшын урилдаан. Энэ зайда багшанарай, технологическа институдуудай, училищинууд, техникумүүдэй һурагшад урилдажа, олоной анхарал татаба. Дээдэ һургуулинуудай дундаһаа хурдан солбон спортсменүүдээрээ холо ойгуур суурхаһан Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай команда зайнуудаа 9 минута 43 секунда соо гаталжа, түрүү һуури эзэлбэ. Зүүн-Сибириин технологическа институдай эхэнэрнүүдэй команда хоёрдохи һуури энэ жэлдэ эзэлхэ баатай болобо. Училищи, техникумүүд сооһоо тоо бүридхэлэй техникумэй эхэнэрнүүдэй команда шалгаржа, багшанарай училищиин жэл бүри абадаг дамжуулгын кубок абаха болоһондоо аргагүй баяртайнууд байба.

Эрэшүүл урилдаанда табигдажа, одоошье хэнэй түрүүлэн ерэхэ тухай боосолдоон фиништэ сугларагшадай дунда болоно.

Урилдаанай эхилһээр арбаад минутын ябажа байхада, түрүүшын хүн «Прогресс» кинотеатрай баруун тээгүүр гүйжэ ябахань харагдаадхиба. Энээниие хараһан багшанарай институдай түлөөлэгшэд хүхилдэшэбэ. Фиништэ түрүүлэн ерэгшэнь Виктор Попов байжа, командаяа түрүү зэргэдэ гаргалсаба ха юм. Зүүн-Сибириин технологическа, багшанарай институдай хоёр команданууд удаадахи хоёр һуури эзэлбэ.

Энээгээр «Буряад үнэн» газетын заншалта — хорин гурбадахи мүрысөөн дүүрэжэ, түрүү һуури эзэлһэн командануудта дамжуулгын кубок, диплом, грамотанууд ирагуу хүгжэм, нэрьемэ альга ташалган доро барюулагдаа. Мүн хоёрдохи, гурбадахи һуури эзэлһэн командануудай түлөөлэгшэд грамотануудаар шагнагдаа.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Республикын хурдан солбон спортсменүүд урилдажа ябана. 2. Багшанарай институдай түлөөлэгшэ финиш дээрэ. 3—4 — Кабанскын аймагай Сэлэнгын найман жэлэй һургуулиин басагад, хүбүүдэй команданууд.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

«ШЭНХИНЭЭТЭ ЗЭБЭНҮҮД»— олоной анхаралда

Хүдөө ажахын хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэдэг техникумдэ уран зохёолшо Африкан Андреевич Бальбуровай «Шэнхинээтэ зэбэнүүд» гэжэ романаар хөөрэлдөөн һая болобо.

— Африкан Бальбуровай бэшэһэн «Шэнхинээтэ зэбэнүүд» гэжэ номые би һонирхон уншаа һэм, — гэжэ М. Татаринов хэлээ. — Роман уншахада ульгам хэлээр бэшэгдэһэн, удхынгаашье талаар һонирхолтой байгаа. Геройнуудайнь тодо образ, Сибириин байгаали тухай зураглалнуудые зохидшоогооб, — гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Буряадуудай байдал һуудал, абари зан, ород, буряад арадуудай хани барисаае автор зүбөөр харуулна гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэһэн байна.

Роман соо харуулагдаһан эхэнэрнүүдэй образ тухай һанамжануудаа техникумэй багша З. А. Убеева, һурагша З. Курбатова болон бусад хэлээ.

Буряад хүниие хараа үзөөгүйшье һаа, энэ ном уншаад байхадаа, тэрэнэй абари зан, эртэ урдын түүхэ, ёһо гурим тухай һайн мэдэжэ абаха гэжэ олонхи уншагшад һанаһанаа хэлэбэ.

—Африкан Андреевичэй «Шэнхинээтэ зэбэнүүд», минии һанахада, ехэ һайн, гүнзэгы удхатай роман. Тэрэнэй үргэлжэлэлые хүлеэнэбди, — гэжэ библиотекые даагша К. Согтоева тэмдэглээ.

М. МЕДОВАЯ.

ПИОНЕРНҮҮДЭЙ КОМИССАР

Дундуур аад, хурса харасатай, һулахан хоолойтой энэ басагые пионернүүд комиссарнай гэжэ нэрлэдэг. Теэд тэрэнэй хэды аалихапаар, тодо бэшээршье хэлээ һаань, бишыхан хүбүүд, басагадай сэдьхэлдэ үгэнүүдэйнь гүнзэгыгөөр хадуугдадагынь гайхалтай.

Һургуулида үнгэргэгдэдэг бүхы хэмжээ ябуулгануудта Роза Шарипова эдэбхитэйгээр оролсодог, тиимэһээ энэ залуу басаганай олон үхибүүдэй дунда хөөрэжэ, наадажа байхыень ямаршье сагта харахал байхат.

Үхибүүдэй хүхюун энеэдэн, хөөрэлдөөн шуугаанда тэрэнэй хоолой дуулдахашьегүй. Теэд эндэ заал һаа хашхарха хэрэгтэй бэшэ ха юм. Үнэхөөрөөшье, Розын эмхидхэһэн ажал хэрэгүүд эмхитэйгээр бүтэжэл байдаг. Үхибүүдые һонирхуулха, анхаралынь татаха гээшэ вожатын өөрынь шадабариһаа, тэрэнэй эрдэм мэдэсэһээ дулдыдадаг. Налгай зөөлэхэнөөр хүүгэдтэ хандажа, хүмүүжүүлхы удха шанартай, һонирхолтой юумэ хөөрэдэг хадань Розые үхибүүд хүндэлдэг.

Гусиноозерскдо һая үнгэргэгдэһэн вожатануудай мүрысөөндэ Роза Шарипова вожатын хүдэлмэриин методико эрхимээр мэдэхэ, юрэнхы мэдэсээр бусадһаа баян байһаараа шалгараа.

Галуута-Нуур тосхоной һургуулиин ахалагша вожата Роза Шариповагай хэхэ юумэн захагүй ехэ. Пионерскэ, мүн ниитын хүдэлмэри тэрэнэй сэдьхэлдэ ходо хадуугданхай. Юундэб гэхэдэ, һургуулиин вожата Роза — нютагай Соведэй депутат, комсомолой комитедэй гэшүүн.

Л. МИХАЙЛОВА.

ШАНДА ХҮРТЭБЭ

Майн һайндэрэй урда тээхи социалис мүрысөөндэ оролсоһон Улаан-Үдын универмагай коллектив байгша оной түрүүшын кварталай түсэбые 104,6 процентээр дүүргээ гэхэ гү, али 124 мянган түхэригэй эд бараан хүн зондо худалдагдаһан байна. Тиигэжэ тус магазинай коллектив бүхэсоюзна мүрысөөнэй дүнгөөр 3-дахи мүнгэн шанда хүртэбэ.

Универмагай таһагуудай дундаһаа дамжуулгын Улаан тугые радиотоварнуудай секци барижа ябана.

Наймаалагшад Г. Н. Пояркова, Н. Г. Суранова, А. А. Скрипкина, А. М. Мальцева гэгшэд арба гаран жэлдэ энэл магазинда хүдэлнэ.

Нүхэд Шиндязова, Григорьева, Комарова, Захарова гэгшэд горпромторгын Хүндэлэлэй самбарта һая бэшэгдэбэ.

Н. ХАЗУЕВ.

ЗҮГЫШЭД ОЛОШОРНО

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ һургуулида эмхидхэгдэһэн зүгышэдэй хоёр һарын курсые 34 хүн һаяхан дүүргэжэ гараа. Эдэнэрэй 22-ынь эрхим һайн сэгнэлтэтэйгээр һуралсалаа түгэсхэжэ, магтаалай грамотада хүртөө.

Эрхим сэгнэлтэтэйгээр дүүргэгшэдэй дунда Шисарганын совхозой А. Е. Павлова, Т. И. Филонова, «Заречный» совхозой — А. П. Бурлаков, Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой М. К. Власова болон бусад оролсоно. Һуралсалаа дүүргэжэ, мэргэжэлээ дээшэлүүлһэн зүгышэдтэй «Пчелотрестын» хүтэлбэрилэгшэд уулзажа хөөрэлдэһэн байна.

Мэргэжэлтэй болоһон зүгышэд тус һургуулиин багша Н. А. Жигульскаяда баяр баясхалан хүргөө.

Б. ДОРЖИЕВ.

НЬЮ-ЙОРК

Дэлхэй дээрэ амгалан байдалай түлөө

ТАСС

Фашизмын илагдаһаар 27 жэлэй ойе тэмдэглэхэдээ, фашизмые бута сохилгодо Советскэ Союзай ехэ үүргэтэй байһыень американ ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад үндэрөөр сэгнэнэ.

«Энэ хамтын тэмсэлэй үедэ манай оронуудай арадуудай ямар ехэ гарза хохидолдо, гээлтэ хоролтодо ороһые мартаха «ёһогүйбди», — гэжэ Американ-совет хани барисаанай национальна соведэй директор Ричард Морфорд мэдүүлээ. СССР ба США «тэмсэлэй, илалтын талаар союзнигууд байһан юм» гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. «Дайн дажарые болюулхын, дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлдэ хүсэ шадалаа нэгэдүүлхыень» совет, американ арадуудые Морфорд уряалба.

«Фашис богоолшолгоһоо, гитлеровскэ үхэлэй лагерьнуудһаа бүхы дэлхэйн арадуудые совет арад аршалан хамгаалаа гэжэ һайн ойлгонобди», — гээд американ мэдээжэ публицист, Сан-Францискадахи американ-ород институдай түрүүлэгшэ Холланд Робертс ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлбэ. «Энэ дайнда американ арад совет арадтай эм эмээ ниилүүлэн ябажа, хархис дайсантаяа тэмсэһэн юм. Нацизмда эсэргүү хүшэр тэмсэлдээ эдэнэр ханинарай ёһоор хүсэ шадалаа элсүүлһэн, шуһаяа адхаһан байна», — гэжэ Робертс тэмдэглэбэ.

Мүнөө баатар вьетнам арад империалис эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүүсэн тэмсэнэ, — гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

НЬЮ-ЙОРК

Сан-Хоседэхи сүүд үргэлжэлһөөр

ТАСС

Анджела Дэвисые гутамшаг муухайгаар сүүдлэлгэ Сан-Хоседэ (Калифорни штат) 11-дэхи неделеэ үргэлжэлһөөр. «Алалгада хабаадалсаа» гэжэ эрэлхэг зоригто коммунистые хуурмагаар гэмнэн сүүдлэхэдээ, 1970 оной августын 7-до болоһон уршагта буудалдаанай (эндэ 4 хүн алуулһан байгаа) урда тээхэнэ Дэвис Марин графствын сүүдэй районда байһан юм гэжэ тодоруулха һэдэлгэ засагаархид гаргана. Анджелын «гэмые» элирүүлхын тула засагаархидай зүгһөө 80 «гэршые» дуудаашье һаань, гэмнэлгые тэдэнэр юугээршье тодоруулжа шадаагүй.

НЬЮ-ЙОРК

Сан-Диегодэ тэһэрэлгэ болобо

ТАСС

Калифорни штадтахи Сан-Диего гэжэ далайн-сэрэгэй баазын ангарта байһан автоцистернэ тэһэрээ. Һарада хүрэтэр ниидэһэнэйнь һүүлээр американ космонавтнуудые газарта буулгаһан «Аполлон-16» гэжэ хэмэл одоной капсула соо үлэһэн түлишэ энэ цистернэ руу эюулэгдэһэн байгаа.

Тэһэрэлгэһээ шалтагаалан нэгэ хүн шархатаа, «Аполлон-16» гэжэ хэмэл одоной капсулын элшые газаашань табихагүй бүреэдэһэн һандаагдаа. Хорото шэнгэн бодосой цистернэ сооһоо бага багаар гоожон гараһанһаа уламжалан хорлогдоһон 38 хүн больницада эльгээгдээ. Аэронавтика ба замбуулинай дайдые шэнжэлхэ национальна управлениин, капсула бүтээһэн «Рокуэлл» компаниин бүлэг экспертнүүд тэһэрэлгын шалтагаан шэнжэлжэ эхилбэ.

ПАРИЖ

Хүшөө нээгдэбэ

ТАСС

Нацис үхэлэй лагерьнуудта хосорһон хүнүүдтэ зорюулагдажа Компьендэ бодхоогдоһон хүшөөе Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Морис Шуман нээбэ.

Патриотическа ба фашизмда эсэргүү олон эмхинүүдэй, харин оронуудай посольствонуудай, тэрэ тоодо СССР-эй Франциахи посольствын түлөөлэгшэд хүшөөе нээлгэдэ хабаадалсаа.

ПАРИЖ

Индохитадай арадуудтай һанал нэгэтэй

ТАСС

Индохитадай арадуудтай нэгэн һаналтай байһанаа Франциин ажалшад мэдүүлнэ. Национальна 48 эмхиин, зүүнэй партинуудай, профсоюзуудай үүсхэлээр Индохитадта эб найрамдал тогтоохын түлөө, американ эзэрхэг түримхэй ... гые үргэдхэлгэдэ эсэргүү м... фестацинууд орон до... үнгэргэгдэжэ байна.

БОНН

Хамтын шиидхэбэр...

ТАС...

Майн 9-дэ гурбан часай... ша соо хөөрэлдөө хэһэн... һүүлээр правительствен... богэдэлэй партинуудай—С... гэй ба СВДП-гэй, правите... вада ороогүй партинуу... ХДС/ХСС-эй хүтэлбэрил... лөөлэгшэд хамтын шиид... риин проект баталан абаа... ветскэ Союз ба ПНР-тэй ... гэй хэһэн договорнуудые ... лэн баталха тухай ху... проектнүүдтэй хамта ... бундестагаар һайшаа... ёһотой гэжэ правитель... тусхай түлөөлэгшэ Бонн... дээсэбэ.

ВАШИНГТОН

Р. НИКСОН ҮГЭ ХЭЛЭЭ

ТАС...

США-гай президент Р. ... сон радио ба телевиденээр... хэлэхэдээ, Вьетнамдахи ба... тухай мэдүүлгэ хэбэ. «Гу... хараа шэглэлтэй ябуулгану... али нэгыень шэлэхэ бэр... ушар мүнөө США-да то... доод байна: дай болюулхы... ла американ бүхы сэрэгү... дары гаргаха, хэлсээ хэхэ... дэлгэ саашадаа гаргаха гү, ... сэрэгэй шиидхэхы ябуулга... дые хэхэ» шухала болоод... на гэбэ.

Ябуулгануудай түрүүшы... раа шэглэлые гэхэ гү, али... сэ хэхэ хараа шэглэлые ... хи американецууд шэлэнэ... Р. Никсон мэдэрбэ. Дай бол... хын тула Холбоото Шт... Вьетнамһаа гаража ошохо ... той, харин «үлэһэн аме... сэрэгүүдые тэндэһээ гар... аюулһаа зайсуулха шу... гэжэ тэдэнэр тоолоно гээд... зидент хэлээ.

Теэд хэды тиимэ ушар ... далай тохёолдоод байга... һаань, Хойто Вьетнамай ... нууд худар орохо газарну... минэ табиха, ДРВ-гэй дото... уһан замуудые, түмэр зама... холбооной бусад хэрэгсэл... дые һандаргаха захиралта ... рикан сэрэгэй хүсэнүүдтэ ... һэн тухайдаа Р. Никсон с... хоо. Агаарһаа, корабль... дээрэһээ сохилто хэжэ ... жэлхэ заабари США-гай ... гай-сэрэгэй, далайн-сэрэгэй... сэнүүдтэ үгтэнхэй гэжэ ... дүүлгэ доторнь хэлэгдэнэ.

«Американ 60 мянган с... дай ами наһа абархын ту... «коммунистнуудай зүгһөө ... да Вьетнамда аюулай то... дуулагдажа байһан дээрэһ... Вьетнамда американ сэр... дэй түримхэй ябуулгану... хэжэ байһыень Р. Никсо... гааруулхые оролдоно.

«Эдэ ябуулганууд ондо... шье орондо эсэргүү ш... лэгдэнхэй бэшэ юм» ... Р. Никсон баталан мэдү... «Плендэ ороһон сэрэгшэдэй ... лөөлэгдэмсөөрнь, уласхо... дын хиналта доро дайе зог... гын хүсэндөө оромсоорнь, ... дохитадай газар дээрэхи ... най бүхы ябуулгануудаа ... болюулха. Тиигэһэнэй һү... американ бүхы сэрэгү... Вьетнамһаа 4 һарын турш... США бүрин гаргажа эхил... гэжэ Р. Никсон хэлэбэ.— ... ябуулганууд буулта хэхэ ... тэ табинагүй гэхэ гү, али ... нэгэ талые доро хара... Эдэ ябуулганууд нэрээ ... лангүй гаража ошохо арга... боото Штадуудта олгохо ... на» гэбэ.

«Вьетнамда боложо б... дайе болюулхые», «солд... даа ехэ орондонь бусаа... США хүсэнэ гэжэ през... үгэ соогоо нэгэнтэ бэшэ ... дуулба. Зүгөөр бодото ... гүүд, тэрэ тоодо президе... мүнөө соносхоһон хэмжэ... тад ондоо удхатай байна.

Редакторай орлог...
М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефо...
г. УЛАН-УДЭ, ул. Л... 35. Телефоны: редакт... 54-54, приёмная — 54-93, ... редактора — 68-08, зам. ... тора — 62-62, ответ. секр... — 50-52, зам. ответ. секр... — 36-76, отделы: парт... жизни — 60-91, сельского ... зяйства — 64-36, 63-86, ... ганды и агитации — 56-23, ... мышленности и строител... — 61-35, советского строи... ства и быта — 69-58, кул... и школ — 60-21, писем ... селькоров — 67-81, инфор... — 34-05, общественная ... ная — 56-62, машинное бю... 57-63, фотолаборатори... 33-61.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Байгаали ба хүнүүд»—түрүү бэшэг. «Үндэр агротехника хэрэглэхэ гэһэн уряа доро тарилга хэхэ»—суглуулбари. «Таряашан бүхэниие анхарха»—рейдовэ бригадын материал.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Сүлөөтэ республиканууудай агууехэ холбоо барисаан» — В. Затеевэй статья. «Ажалай түлөө урмашуулга»—С. Халтуевай корреспонденци. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда. «Сүлөөтэ республикануудай агууехэ холбоон» гэһэн В. Затеевэй статьягай үргэлжэлэл. «Уран зураашадай творчество» — А. Сахаровскаягай корреспонденци. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Вера» —М. Шихановай рецензи.

ЭНХИР КРАН

18.00—Телеочерк «Главный хранитель». 18.15—Спортивна дамжуулга. 18.45—Телепанорама. 19.05—Концерт. 19.35—«Табан жэлэй алхамууд» гэһэн дамжуулга. 19.55—Киножурнал. 20.05 — Тележурнал «Талын галнууд». 20.50 — «Арад зон. Эрдэм. Техникэ». 21.35—«Пятьсот миллионов Бегумы»—телевизионно зүжэг (1-хи үйлэ). 22.40—һүүлэй һонин.

САГАЙ УЛАРИЛ

Республикадамнай мүнөөдэр үүлэтэйшэг байха, шиир нойтон орохогүй. Баруун хойноһоо секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 18—23 градус дулаан байха. Байгал шадар, хойто аймагуудаар 11—16 градус дулаан байха. Тиихэдэ Улаан-Үдэдэ һүниндөө 2 градус хүрэтэр хүйтэн, үдэртөө 20—22 градус дулаан болохо.

Майн 12—13-да үүлэтэйшэг байха, шиир нойтон балай орохогүй. Баруун хойноһоо секундын 10—15 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Һүниндөө 3 градус хүйтэнһөө 2 градус дулаан болохо. Үдэртөө 13—18 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ. Хойто аймагуудаар, Байгалай хойто эрьеэр һүниндөө 3—8 градус хүйтэн, үдэртөө 5—10 градус дулаан болохо.

Н-02399. Заказ № 1...